

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (Καθηγ. Χριστοφ. Διακοπούλου).....	225
• ΠΙΣΤΗ, ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ(΄Α. Δωρικού).....	228
• Η ΑΓΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Γ. ΒΕΡΙΤΗ (π. ΄Ιωάννου Γ.΄Αλεξίου)	233
• Τ΄ΑΤΕΛΕΙΩΤΟ (ποίηση Φ. Καπάσογλου)	238
• ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΓΚΙΑΛΑΣ : ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ (Βασ. Κ. Σταθάκη)	239
• ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΑΞΙΔΙ (ποίηση ΄Ελ. Μάϊνα)	243
• Ο ΡΟΜΠΕΡ ΣΟΥΜΑΝ ΚΑΙ Η ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (RENÉ LEJEUNE)	244
• ΕΠΙΚΑΙΡΑ (Π. Κλωνάρη)	247
• ΣΧΟΛΙΑ	249
• ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	255

ΕΤΟΣ 54ov

ΙΟΥΛΙΟΣ 1991

ΑΡΙΘ. 523

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Άπο τίς έκδόσεις «Η Δαμασκός» μόλις κυκλοφόρησαν:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΓΚΙΑΛΑΣ
Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ

Περιλαμβάνει τή βιογραφία
του ποιητού και μελετήματα για τὸ ἔργο του.

★

ΠΗΓΗΣ ΚΟΡΟΒΕΣΗ – ΠΟΡΦΥΡΗ
ΠΡΙΝ ΓΙΝΕΙΣ ΓΟΝΙΟΣ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΕΙΣ

★

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ
Πρωτοπρεσβυτέρου
Καθηγητού Πανεπιστημίου
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Θεολογία – Ίστορία – Παιδεία

★

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΠΟΛΕΤΣΗ
ΡΑΨΩΔΙΑ

Β' έκδοση
συμπληρωμένη και διορθωμένη από τὸν ποιητή.

Έκδόσεις «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Καρύτση 14 • 105 61 ΑΘΗΝΑ • Τηλ. 32 21 283

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Ἔτος 54ον

ΙΟΥΛΙΟΣ 1991

Ἄριθ. 523

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Ὁ Ἄριστοτέλης ὕστερα ἀπὸ εὐστοχο παρατήρηση τῆς παιδείας τῆς ἐποχῆς του τὴν διέκρινε σὲ ἐλευθέριο καὶ μὴ ἐλευθέριο. Ἡ μὴ ἐλευθέριος ἀνεφέρετο στὴν ἐκπαίδευση τῶν δούλων ἢ ὁποία περιορίζετο στὴν ἐπαγγελματικὴ κατάρτιση μιὰ καὶ ὁ κύριος δὲν ἐνδιεφέρετο γιὰ τὸ δούλο ἀλλὰ μόνο γιὰ τὶς ὑπηρεσίες του.

Ἡ ἐλευθέριος ἀνεφέρετο στὴν παιδεία τοῦ ἐλευθέρου, ἢ ὁποία περιελάμβανε βέβαια τὴν ἐπαγγελματικὴ κατάρτιση μὰ δὲν περιορίζετο μόνο σ' αὐτή. Ἡ παιδεία τοῦ ἐλευθέρου ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ πρόσωπο καὶ ὄχι μόνο γιὰ τὶς ὑπηρεσίες του. Ἡ ἐλευθέριος παιδεία ἀγκάλιαζε ὅλη τὴν ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνεφέρετο στὴ γύμναση τοῦ σώματος, στὴν καλλιέργεια τοῦ συναισθήματος, στὴν ἀνάπτυξη τῶν γνώσεων καὶ τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, κυρίως ὁμως, καὶ προπαντὸς, ἀνεφέρετο στὴν καλλιέργεια τῆς ἀρετῆς. Γιατὶ στὴν καλλιέργεια τῆς ἀρετῆς; Γιατὶ ὁ ἐλεύθερος ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ χρησιμοποιήσει τὶς γνώσεις του, τὴν σωματικὴ του δύναμη καὶ τὰ μέσα ποὺ διαθέτει, γιὰ τὴν οἰκοδομὴ ἢ γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ ἰδίου καὶ τῆς κοινωνίας ποὺ ἀνήκει. Ἄς θυμηθοῦμε καὶ τὸν Σωκράτη ποὺ ὑπε-

στήριζε πὼς ἡ γνώση εἶναι σὰν τὸ τσεκούρι ποὺ εἶναι δυνατό νὰ χρησιμοποιηθεῖ δυτὰ, γιὰ τὴν οἰκοδομὴ ἢ γιὰ τὸ θάνατο. Συνεπῶς, ὅσες περισσότερες γνώσεις καὶ μέσα διαθέτει ἓνας ἄνθρωπος τόσο περισσότερο ἐπικίνδυνος εἶναι ἂν δὲν διαθέτει ἀρετὴ.

★★★

Λυπούμεθα, μὰ σὲ παγκόσμια κλίμακα τὰ Πανεπιστήμια προσφέρουν παιδεία μὴ ἐλευθέρια κατὰ Ἄριστοτέλη καὶ ἐπικίνδυνο κατὰ Σωκράτη. Μὴ ἐλευθέρια γιατί κατὰ γενικὴ παραδοχὴ βασικὸς σκοπὸς τῶν Πανεπιστημίων εἶναι ἡ διεξαγωγὴ ἔρευνας καὶ ἡ μετάδοση τῶν καρπῶν τῆς ἔρευνας μὲ τὴ συγγραφὴ καὶ τὴ διδασκαλία. Δηλαδή βασικὸς σκοπὸς τῶν Πανεπιστημίων εἶναι ἡ ἔρευνα καὶ ἡ μετάδοση γνώσεων κατὰ μέγα μέρος ἢ ἀποκλειστικὰ ἐπαγγελματικῶν. Συνεπῶς ἡ Πανεπιστημιακὴ παιδεία εἶναι μὴ ἐλευθέρια ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνη. Ἐπικίνδυνη γιατί ὁ κοινὸς ἐγκληματίας ὁδηγεῖται στὶς φυλακές, ὁ μορφωμένος ὁμως ἐγκληματίας μετατρέπεται σὲ φυλακὴς τὰ σπῖτια τῶν ἄλλων κι αὐτὸς κυκλοφορεῖ ἐλεύθερος.

Ἄκόμη ἢ σημερινὴ ἀνωτάτη παιδεία δὲν ἀποτελεῖ πλέον Πανεπιστήμιο

Universitas αλλά αναφέρεται σε μιὰ γνωσιολογική ειδίκευση και βασικά δὲν καλύπτει τὴν ἀνθρωπιστική πλευρὰ τοῦ κλάδου.

★ ★ ★

“Ὅσα ἐλέχθησαν ἀναφέρονται στὰ Πανεπιστήμια ὄλου τοῦ κόσμου. Στὴν Ἑλλάδα δυστυχῶς, ὅπως ἴσως και σ’ ἄλλες χώρες, τὰ Πανεπιστήμια δὲν προσφέρουν οὔτε τὴν ἐπαγγελματική, τὴν μὴ ἐλευθέριο παιδεία σωστά. Ἡ ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς ἐνὸς σχολείου ἐξαρτᾶται βέβαια και ἀπὸ τὴν ὑλικοτεχνική του ἐπάρκεια και ἀριότητα, βασικά ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τῶν δασκάλων και τῶν μαθητῶν. Ὑπῆρξαν ἐποχὲς πού ἡ ὑλικοτεχνική ὑποδομὴ ἦτο κατώτερη τῆς σημερινῆς, τὰ Πανεπιστήμια ὅμως ἦσαν σὲ ὑψηλότερο ἐπίπεδο, χάρις στὴν προσφορὰ τῶν καθηγητῶν και τὸν ζῆλο τῶν φοιτητῶν. Οἱ καθηγηταὶ και οἱ φοιτηταὶ κάνουν τὰ Πανεπιστήμια. Αὐτοὶ οἱ δυὸ παράγοντες μὲ τὴν ἐπίδοσή τους ἔκαναν τὸ Πανεπιστήμιο σοβαρὸ και ἱερό. Τὸ ἔκαναν σεβαστὸ και ἱερὸ γιατί τὸ Πανεπιστήμιο ἀποτελοῦσε οὐσιώδη παράγοντα Πολιτισμοῦ. Ὅταν στὸν πολιτισμὸ μεσουρανοῦσε τὸ Πανεπιστήμιο, μεσουρανοῦσε βέβαια στὴν κοινωνία και ἡ μορφή τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. Θυμηθεῖτε τίς ξιριδες βασιλέων και δημάρχων τῆς παλαιᾶς Γερμανίας γιὰ τὴν προσέλευση ἐνὸς καθηγητοῦ.

Οἱ σημερινοὶ ὅμως καθηγηταὶ, ἐνῶ κατὰ μεγάλο μέρος δὲν ὑστεροῦν γνώσεων και συμβολῆς στὴν καλλιέργεια τῆς ἐπιστήμης δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ προσφέρουν ὅσα προσέφεραν οἱ παλαιότεροι δάσκαλοί τους. Ἐπίσης ἐνῶ ηὔξηθησαν ἀναλογικά σὲ ἀριθμὸ οἱ σημερινοὶ φοιτηταὶ, ἔπεσε οὐσιαστικά τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ γνώσεις. Ἐρωτᾶται λοι-

πόν, ποῖοι εἶναι οἱ παράγοντες πού συνετέλεσαν σ’ αὐτὴ τὴν ἐπὶ τὰ χεῖρω μεταβολή;

Πρῶτον ἡ αἴγλη τοῦ καθηγητοῦ γιὰ τὴν συμβολή του στὸν πολιτισμὸ προκάλεσε τὸν φθόνο ἄλλων κοινωνικῶν παραγόντων και ἰδιαίτερα τοῦ Κράτους πού προσεπάθησαν νὰ ὑπονομεύσουν, νὰ προσβάλουν, νὰ ὑποβιάσουν ἢ και νὰ καταργήσουν τὸ σεβασμὸ στὸ πρόσωπο τοῦ καθηγητοῦ και μαζί και στὸ Πανεπιστήμιο. Θυμηθεῖτε τίς προσβολὲς πρὸς τοὺς καθηγητάς, ἀπὸ τοὺς κυβερνῶντας κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς δικτατορίας και μεταγενέστερα ἀπὸ πολιτικά τηλεκατευθυνόμενες ὀμάδες φοιτητῶν.

Δεύτερον. Ἡ προσπάθεια ἐκμεταλλεύσεως πολιτικά τῶν πανεπιστημίων ἀπὸ τὰ κόμματα. Αὐτὴ ἡ προσπάθεια πολιτικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πανεπιστημίων, ἐνῶ δὲν ὠφέλησε τὴν πολιτική, κατέστρεψε τὸ ἦθος τῆς νεολαίας, κατήργησε τὸ σεβασμὸ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιο και τὴν ἀποστολή του και ἔκανε τὸ ἔργο πάρεργο και τὸ πάρεργο ἔργο. Μέσα σ’ αὐτὸ τὸ κλίμα πολλοὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν δασκάλων ἔχασαν ὀλικά ἢ μερικὰ τὴν πεποίθηση στὴν ἀποστολή τους και καλλιιεργήθηκε μέσα τους ἡ ἀντίληψη τοῦ βολέματος. Πολλοὶ μάλιστα ἐνεργὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν πολιτικὴ εὐελπιστοῦντες στὸ βόλεμά τους, ὅταν τὸ κόμμα πού ἐξυπηρετοῦν γίνεῖ κυβέρνηση.

Τέλος ἕνας ἄλλος παράγων πού ἐπέδρασε καταλυτικά στὴν ἀποστολή τοῦ Πανεπιστημίου εἶναι ἡ ἠθικὴ παρακμὴ, ἡ ἐγωπάθεια και ὁ ντολτσεβιτισμὸς πού ἐπηρέασαν δυστυχῶς δασκάλους και φοιτητάς. Αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ ἔχουμε λίγους ἐπιστήμονες και ὀλοκληρωμένους ἀνθρώπους πού νὰ θέλουν και νὰ μποροῦν νὰ βοηθήσουν τὸ Ἔθνος νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν κρίση του και πολλοὺς πτυχιούχους στερουμένους

γνώσεων και ήθικου υποβάθρου.

Είναι ανάγκη, μεγάλη ανάγκη, ν' αποκατασταθεί τὸ Πανεπιστήμιο γιὰ μιὰ ὀλοκληρωμένη ἐλευθέρια παιδεία μακριὰ ἀπὸ τὴν πολιτική, γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς ἐπιστήμης πὸ θὰ ἐξυπηρετεῖ τὴν ὀλοκληρωμένη προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου, τὴν φυσική του καὶ τὴν μεταφυσική του ὑπόσταση. Ἔχουμε ἀνάγκη ἐπιστημόνων ἀνθρώπων πὸ δὲν θ' ἀδιαφοροῦν μπροστὰ στὴν ἀτέλεια τῆς ἀνθρώπινης τεχνολογίας, πὸ δὲν θὰ προσπαθοῦν νὰ δίνουν μηχανικὲς λύσεις στὰ σύγχρονα ἀνθρώπινα προβλήματα γιὰτὶ ὁ ἀνθρώπος δὲν γίνεται μηχανὴ κι ἂν γίνει μηχανὴ δὲν εἶναι πλέον ἀνθρώπος. Ἡ κατὰ συρροὴ παταγώδης ἀποτυχία τοῦ ὕλισμου καὶ τῆς ἐγωπάθειας πὸ προκάλεσαν τὶς συγκρούσεις λαῶν καὶ τὸν ψυχρὸ πόλεμο, τὶς συγκρούσεις τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων καὶ τὴν ἀποτυχία καπιταλισμοῦ καὶ μαρξισμοῦ, τὶς συγκρούσεις πλουσίων καὶ φτωχῶν χωρῶν καὶ τὴν ἀπειλὴ ἀφανισμοῦ τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ μας, τὴν σύγκρουση ἀνθρώπου καὶ φύσεως καὶ τὸν κίνδυνο τῆς οἰκολογικῆς καταστροφῆς, τὴν σύγκρουση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν συνάνθρωπο ἔτσι πὸ καθένας ἔμεινε μόνος μέσα σ' ἓνα πλῆθος ἄλλων, ὑπαγορεύουν τὴν ἐπιτακτική, τὴν μεγάλη ἀνάγκη γιὰ τὴν καλλιέργεια ἑνὸς νέου ἐπιστήμονος ἀνθρώπου. Ἔνας ἐπιστήμονας πὸ μὲ τὸ κύρος του, τὴν ἀνθρωπιά καὶ τὸ ἦθος του θὰ βοηθήσει τὸν σύγχρονο ἀνθρώπο νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν κρίση καὶ τὴν σύγκρουση ὀδηγώντας τον σ' ἓνα νέο δρόμο πὸ τόσο ἐπιθυμῆ, στὸ δρόμο τῆς παγκόσμιας ἀλληλεγγύης, ἀλληλοσεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

★ ★ ★

Ἄλλωστε ἂν ἡ ἀνωτάτη παιδεία δὲν ἀποκατασταθεῖ, κινδυνεύει νὰ κα-

ΑΚΤΙΝΕΣ ΙΟΥΛΙΟΣ 1991

ταργηθεῖ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ δημιουργημά της, τὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστή, ὁ ὁποῖος συνδυασμένος μὲ αὐτοματισμοὺς καὶ ρομπὸτ ἔχει μεγαλύτερη μνήμη, ἀσύλληπτη γιὰ τὸν ἀνθρώπο μνήμη καὶ ταχύτητα ἐκτελέσεως ἔργου ἢ ἐκπονήσεως μελέτης. Ἄν ὁ ἀνθρώπος μείνει μ' ἓνα ἐγκέφαλο χωρὶς συναίσθημα καὶ ἦθος τότε ὁ ἀνθρώπος ποὶ ἀξία θὰ ἔχει, ἀφοῦ θὰ ὑστερεῖ σὲ γνώσεις ἐναντι τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστή καὶ θὰ μειονεκτεῖ κατὰ τὸ μέτρο τῆς ἀνηθικότητάς του. Ἄν ὁ ἀνθρώπος δὲν θέλει νὰ ἐκτοπισθεῖ ἀπὸ τὸ δημιουργημά του, τότε πρέπει νὰ καλλιεργήσει αὐτὸ πὸ ἢ μηχανὴ ποτέ της δὲν θ' ἀποκτήσει: τὸ συναίσθημα, τὸ ἦθος καὶ τὴν ἱκανότητα τῆς μὲ ταχύτητα καλλιεργείας τῆς γνώσεως πὸ ἀγκαλιάζει ὅλο τὸν ἀνθρώπο ὥστε καὶ μὲ τὸ ἦθος του νὰ ὀδηγήσει τὴν ἔρευνα στὴ λύση τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων καὶ τῆ δημιουργία μιᾶς νέας ζωῆς, μιᾶς ζωῆς ἀνθρωπιᾶς καὶ ἀγάπης.

★ ★ ★

Ἄν αὐτὴ ἡ ἐλευθέρια πανεπιστημιακὴ κατάρτιση εἶναι ἀναγκαία γιὰ κάθε χώρα, γιὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι ὑπερ-αναγκαία γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐπιζήσει. Μόνον μ' αὐτὴ τὴν παιδεία μιὰ μικρὴ χώρα θὰ προσφέρει κάτι πολὺ μεγάλο στὴν Ἑνωμένη Εὐρώπη καὶ στὸν κόσμο ὀλόκληρο, ἄλλως θὰ κινδυνεύει νὰ χαθεῖ μέσα στὴ μικρότητά της. Ἄν ἡ Ἑλλάδα δὲν γίνει φῶς, δὲν τῆς μένει νὰ εἶναι τίποτε ἄλλο. Αὐτὸ εἶναι τὸ σημερινὸ μεγάλο μας χρέος.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητῆς τοῦ Οἰκονομικοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΠΙΣΤΗ, ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

Α'

Ο αιώνας μας, αιώνας της τεχνολογίας, ονομάστηκε κατά καιρούς αιώνας του ατόμου (δεκαετία του '40), εποχή των πυραύλων και των διαστημολογίων (δεκαετίες του '50 και '60) και κατέληξε στη δύση του να χαρακτηριστεί αιώνας της Πληροφορικής.

Τό προβάδισμα της πίστης άλλων καιρών αντικατέστησε από την εποχή του Διαφωτισμού τὸ πρωτεῖο της γνώσης γιὰ νὰ καταλήξουμε στους καιρούς μας στὴ λατρεία της πληροφορίας. «Καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων της πρώτης».

Αὐτὴ ἡ λατρεία τῶν νέων εἰδώλων συμβαδίζει μὲ τὸ κορύφωμα μιᾶς ἀρρώστιας τοῦ πολιτισμοῦ μας παγκόσμιας κλίμακας. Πανικόβλητοι ἀρκετοὶ ἀπὸ τὰς «ἀκοὰς πολέμων», κάνουν στὰ σοῦπερ μάρκετ «κατάλληλες» προμήθειες. Ἄνῃμποροι εἶδαμε πρόσφατα χάρις στὶς προόδους στὴν Πληροφορική, τὸ περιβάλλον στὸν Κόλπο νὰ καταστρέφεται, τὰ ὄπλα τοῦ ὀλέθρου νὰ διασχίζουν τοὺς αἰθέρες πρὶν βροῦν τὸ στόχο τους, τὶς «ἐξυπνες βόμβες» νὰ ἐκρήγνυνται καὶ ἓνα ὀλόκληρο λαὸ μὲ αἰώνων παράδοση, τὸν Κουρδικὸ λαὸ, νὰ ἐξοντώνεται, ἐνῶ ὅλοι μιλοῦν γιὰ πρόοδο καὶ κόπτονται γιὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα ἀκόμη καὶ ἀνυπάρκτων μειονοτήτων. Ὅλα αὐτὰ βέβαια εἶναι μέρος μόνον ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς πάσχουσας ἀνθρωπότητας (ναρκωτικά, AIDS, ὑποσιτισμός, ἐγκληματικότητα), δείχνουν ὅμως τὴν κορυφὴ τοῦ παγόβουνου, τὸ κορύφωμα τῆς κρίσεως, τὴν ἀποθέωση τῆς ὑποκρισίας, τὸν ἀπανθρωπισμὸ τοῦ ἀνθρώπου.

★ ★ ★

Ἡ Πληροφορική, ποὺ μπῆκε τὰ τελευταῖα χρόνια τόσο στὴ ζωὴ μας, ὥ-

στε νὰ βομβαρδιζόμεθα κυριολεκτικῶς ἀπὸ καταιγισμὸ πληροφοριῶν, ποὺ φθάνουν ὡς ἐμᾶς ἔνθεν κακεῖθεν χωρὶς νὰ ἐπικοινωνοῦμε, εἶναι ἓνας κλάδος τῆς Ἐπιστήμης, ποὺ βασίζεται στὴ Θεωρία Πληροφοριῶν, τὴν ὁποία διατύπωσε τὴ δεκαετία τοῦ '40 ὁ Claude Elwood Shannon (γ. 1916). Ὁ Shannon καὶ ἄλλοι ἐρευνητὲς ἀνέπτυξαν τὴ μαθηματικὴ θεωρία τῆς ἐπικοινωνίας γιὰ τὴ μελέτη τῆς μεταδόσεως μηνυμάτων μὲ ἐργασίες, ποὺ εἶχαν ὡς βάση κυρίως τὴ Θεωρία Πιθανοτήτων καὶ τὴ Στατιστικὴ. Κλασσικὸ ἔργο στὸν τομέα αὐτὸν εἶναι τὸ ἔργο τῶν C.E. Shannon καὶ W.Weaver: "The Mathematical Theory of Communication" (1949). Ἡ θεωρία Πληροφοριῶν ἀσχολεῖται μὲ τοὺς μαθηματικὸς νόμους, ποὺ διέπουν συστήματα σχεδιασμένα γιὰ νὰ μεταδίδουν, ἀποταμιεύουν καὶ ἐπεξεργάζονται πληροφορία. Τέτοια συστήματα εἶναι ὁ τηλεγράφος, τὸ τηλέφωνο, τὸ ραντάρ, τὸ ραδιοφώνου, ἡ τηλεόραση, οἱ ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογιστές, οἱ συσκευὲς αὐτομάτου ἐλέγχου, τὰ δίκτυα νεύρων ἀνθρώπων καὶ ζώων. Ἐπομένως ἡ Ἐπιστήμη αὐτὴ ἄπτεται ὄχι μόνον τῶν τηλεπικοινωνιῶν, ἀλλὰ καὶ κοινωνικῶν ἐπιστημῶν ὅπως ἡ ψυχολογία καὶ γλωσσολογία.

Παράλληλα ὁ Norbert Wiener (1894-1964), καθηγητὴς στὸ Τεχνολογικὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Μασσαχουσέτης (MIT), μὲ τὶς ἐρευνὲς του ἐθεμελίωσε καὶ μὲ τὸ ἔργο του "Cybernetics or Control and Communication in the Animal and the Machine" (1948) ἐκλαῖκευσε τὴν Κυβερνητική. Ἡ λέξη ἀπαντᾶται στὸ Γοργία τοῦ Πλάτωνος καὶ χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ τὸν André Marie Ampère (1775-1836) γιὰ νὰ δηλώσει τὸν «ἐπιστημονικὸ» κλάδο τῆς πολιτικῆς

διακυβέρνησης τῶν λαῶν. Ἡ Κυβερνητική ἐπικαλύπτει τὴ Θεωρία Πληροφοριῶν καθὼς καὶ πολλοὺς ἄλλους κλάδους τῆς Ἐπιστήμης, πού ἀποτελοῦν τὶς συνιστώσες τῆς, ὅπως οἱ Ἐπικοινωνίες, Αὐτόματος Ἐλεγχος, Ἐπιστήμη Ἡλεκτρονικῶν Ὑπολογιστῶν, Μοριακὴ καὶ Ἀναπτυξιακὴ Βιολογία, Νευροφυσιολογία, Νευροψυχολογία κ.λ.π. Ἐπειδὴ ἡ δυναμικὴ ἐξέλιξη τῶν φαινομένων ὑποτίθεται, ὅτι προέρχεται ἀπὸ ἀνταγωνιστικὲς διαδικασίες, σπουδαία θέση στις σχετικὲς μελέτες ἔχει καὶ ἡ Θεωρία Παιγνίων.

Μποροῦμε νὰ ποῦμε κάπως ἀπλουστευτικὰ ὅτι ἡ Κυβερνητικὴ εἶναι ἡ Ἐπιστήμη, ἡ ὁποία μελετᾷ καὶ περιγράφει τὶς μεθόδους ὀργανώσεως τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τοὺς τρόπους ἐνεργείας γιὰ τὴν ἄσκηση ἐλέγχου στὴ συμπεριφορὰ τῶν μηχανῶν (ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογιστές, αὐτόματα κ.λ.π.), ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν καὶ γενικῶς πολυπλόκων ἀλληλεπιδρώτων ὀργανισμῶν ἢ συστημάτων, γιὰ νὰ ὑπάρχει συντονισμός, καλὴ ὀργάνωση καὶ ρύθμιση τῆς παραγωγικότητας καὶ ἡ ἐπιθυμητὴ ἐπωφελῆς γιὰ τὸν ἄνθρωπο συμβίωση μὲ τὶς μηχανὲς καὶ τὰ αὐτόματα. Ἐπιπλέον ἡ Κυβερνητικὴ ἀποσκοπεῖ στὸ νὰ προτείνει μαθηματικὰ μοντέλα γλώσσας ἢ κωδίκων ἐπικοινωνίας μεταξὺ πολυπλόκων συστημάτων καὶ νὰ συνδέσει στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν τῶν κωδίκων μὲ τὴν ἐνεργειακὴ ὑποδομὴ τους, δηλ. μὲ ἀλληλεπιδράσεις πού διέπονται ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς Φυσικῆς. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο, ὅπως παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀσυρμάτου Τηλεπικοινωνίας στὸ Πανεπιστήμιο Πατρῶν Ἰωάννης Σ. Νίκολης στὸ βιβλίο του «*Διλήμματα καὶ Ἀδιέξοδα στὴν Ἀνθρώπινη Ἐπικοινωνία*» (1988), δὲν φαίνεται πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἔχει εὐκόλη λύση.

Βλέπουμε λοιπὸν ὅτι ἡ Κυβερνητι-

κὴ σχετίζεται μὲ πολλὰς Ἐπιστῆμες, τὶς ὁποῖες προσπαθεῖ νὰ ἐνοποιήσει. Κατὰ καιροὺς ἄλλαξε γι' αὐτὸ ὄρισμὸ καὶ σκοποὺς καὶ σήμερα προβάλλεται ὡς μιὰ «*μεταεπιστήμη*» πού προτείνει μιὰ «*Γενικὴ Θεωρία Συστημάτων*».

Ἡ σημασία μιᾶς διεπιστημονικῆς καὶ «*ὀλιστικῆς*» προσεγγίσεως τῶν προβλημάτων, πού χαρακτηρίζει τὴν Κυβερνητικὴ τονίζεται σήμερα ἀπὸ πολλὰς πλευρὲς. Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ ὅσα εἶπε στις 12 Μαρτίου στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὁ François Kourilsky, Διευθυντὴς τοῦ Centre National de la Recherche Scientifique (γνωστοῦ ὡς CNRS) τῆς Γαλλίας σὲ ὁμιλία του μὲ θέμα: «*Διεπιστημονικότητα. Τὰ νέα σύνορα τῆς Ἐπιστήμης*». Κατὰ τὸν ὁμιλητὴ οἱ περισσότερο σημαντικὲς πρόοδοι τῆς Ἐπιστήμης τῶν τελευταίων 50 ἐτῶν προέρχονται ἀπὸ τὴ συνεργασία ἐρευνητῶν προερχομένων ἀπὸ δύο ἢ περισσότερους διαφορετικοὺς ἐπιστημονικοὺς κλάδους.

Γιὰ νὰ ἀναφέρουμε μερικὰ παραδείγματα, σχετικὰ μὲ τὸ θέμα μας, στὴν ἐξέλιξη τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν συνέβαλαν ἡ ἐπιστήμη τῆς συμπεκνωμένης ὕλης (ἀνακάλυψη ἡμιαγωγῶν), ἡ μικροηλεκτρονικὴ (ὀλοκληρωμένα κυκλώματα κ.λ.π.), ἡ ἀριθμητικὴ ἀνάλυση (προγραμματισμός) κ.λ.π. Τὰ αὐτόματα (ρομπότ) στηρίζονται στὴν ἠλεκτρονικὴ τεχνολογία, ἀλλὰ καὶ στὴν πληροφορία, γιὰτὶ ἀντιδρῶν, ὅταν λάβουν ὀρισμένες πληροφορίες (π.χ. ἀνύψωση τῆς θερμοκρασίας πέραν ὀρισμένου ὀρίου), παραλλάσσουν τὴ συμπεριφορὰ τους ἀνάλογα μὲ τὶς πληροφορικὲς ἐνδείξεις πού παίρνουν, χωρὶς ἐξωτερικὴ κάθε φορὰ ἐπέμβαση τοῦ ἀνθρώπου, γιὰτὶ αὐτορρυθμίζονται κατάλληλα (feed back) καὶ ἐκτελοῦν ἔργο πρὸς τὴν ἐπιθυμητὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο κατεύθυνση. Ἔτσι διαφορετικὲς Ἐπιστῆμες συνεργάζονται.

Ὁ ἔλεγχος τῶν μηχανῶν ἀπὸ ἄλ-

λες μηχανές, που κατασκεύασε ο άνθρωπος ονομάστηκε Δεύτερη Βιομηχανική Έπανάσταση. Οί μηχανές της Πρώτης Βιομηχανικής Έπαναστάσεως μετατρέπουν μιὰ μορφή ἐνέργειας, σὲ μιὰ ἄλλη, οἱ τῆς Δεύτερης ἐπεξεργάζονται πληροφορίες μὲ σκοπὸ τὸν ἔλεγχο τῶν πρώτων.

Τὰ σχετικά μὲ τὴν Πληροφορική καὶ Μικροηλεκτρονική προγράμματα χρηματοδοτοῦνται κατὰ προτεραιότητα ἀπὸ τὶς βιομηχανικά προηγμένες χώρες (πρόγραμμα ESPRIT τῆς ΕΟΚ κ.λ.π.) καὶ θεωροῦνται τεχνολογίες αἰχμῆς.

Ἐξελιζέις ὅπως ἡ ἀνακάλυψη τῶν ἀκτίνων Χ, ἡ ἐφεύρεση τοῦ ἠλεκτρονικοῦ μικροσκοπίου, οἱ ἐφαρμογές τῶν υπερήχων, οἱ ἐφευρέσεις τῆς ἀξονικῆς καὶ μαγνητικῆς τομογραφίας, τῶν ὀπτικῶν ἰνῶν, τῶν MASERS καὶ LASERS, τῶν ραδιοτηλεσκοπιῶν, τῶν ἐπιταχυντῶν καὶ ἀνιχνευτῶν σωματιδίων καὶ τόσες ἄλλες, συντέλεσαν ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ μπορεῖ νὰ συλλέγει πληροφορίες καὶ δεδομένα γιὰ τὰ συμβαίνοντα γύρω του, νὰ ἀνιχνεύει σήματα γιὰ τὰ ἀπίρως μικρὰ σωματίδια τῆς ὕλης, νὰ δέχεται μηνύματα ἀπὸ τοὺς μακρυνοὺς γαλαξίες, νὰ πληροφορεῖται εὐκολὰ γιὰ τὰ συμβαίνοντα στὸν πλανήτη μας ἢ γιὰ πολλὲς λειτουργίες τοῦ ὄργανισμοῦ του.

Τὰ μηνύματα αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ ἀποθηκεύει στὴ μνήμη τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν, νὰ τὰ μεταδίδει, νὰ τὰ ἐπεξεργάζεται, νὰ τὰ ταξινομεῖ. Μὲ τὴ βοήθεια τῶν ὑπολογιστῶν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ συγκεντρώνει καὶ ἀρχειοθετεῖ μεγάλο ἀριθμὸ πληροφοριῶν. Οἱ ὑπολογιστές συνδέθησαν μεταξύ τους ὥστε νὰ ἐπικοινωνοῦν καὶ νὰ μεταδίδουν τὶς πληροφορίες μεταξύ συνεργαζομένων Ἰδρυμάτων ἔρευνας ἢ Ἑταιρειῶν. «*Δίκτυα Συστημάτων*» κατασκευάστηκαν καὶ τὴ φλόγα, πὺ ἀνακοίνωσε στοὺς Ἕλληνας τὴν πτώση τῆς Τροίας καὶ τοὺς φρυκτωροὺς τῆς ἀρχαιότητος,

τοὺς ἀγγελιαφόρους ἢ τὰ περιστέρια ἀλλοτινῶν καιρῶν ἀντικατέστησαν τὰ τηλεγραφήματα, τὰ τηλέτυπα ἢ οἱ βάρδιες μπροστὰ στὶς ὀθόνες τῶν τερματικῶν.

Τεράστια ποσὰ ἐπενδύονται σὲ ἔρευνα στὴ Μικροηλεκτρονική καὶ Πληροφορική. Οἱ παντὸς εἶδους σύμβουλοι καὶ μελλοντολόγοι κάνουν χρυσές δουλειές. Τὰ γραφεῖα σφυγμομετρήσεων ἐπίσης. Οἱ ντετέκτιβς ἐπωφελοῦνται καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ πρωταθλητὲς τοῦ σκακιῦ ἀκόμη ἀποθηκεῦν στὴ μνήμη τῶν ὑπολογιστῶν πληροφορίες γιὰ τὶς παρτίδες τῶν μελλοντικῶν τους ἀντιπάλων γιὰ νὰ γνωρίζουν τὴν τακτικὴ τους καὶ νὰ ἐπισημάνουν τὶς ἀδυναμίες τους. Οἱ προσωπικοὶ ὑπολογιστὲς μποροῦν νὰ ἀγοραθοῦν σὲ τιμὲς προσιτὲς καὶ νὰ μπουν στὰ σπίτια πολλῶν ἀνθρώπων καὶ παράλληλα μὲ τὴν τηλεόραση καὶ τὸ βίντεο νὰ ἐπηρεάσουν τὴ ζωὴ τους.

Ἐνῶ οἱ χώρες τοῦ Τρίτου Κόσμου ἀντιμετωπίζουν ἄμεσα προβλήματα ἐπιβίωσης τοῦ πληθυσμοῦ τους, μεγάλο μέρος τοῦ ὁποῦ ὑποσιτίζεται ἢ λιμοκτονεῖ, οἱ βιομηχανικοὶ κολοσσοὶ προηγμένων χωρῶν ἐπιδίδονται σὲ ξέφρενο συναγωνισμὸ τῆς μικροηλεκτρονικῆς βιομηχανίας καὶ πλοῦτος συσσωρεύεται, πὺ ἐπενδύεται σὲ πανάκριβα ἀκίνητα στὴ Νέα Ὑόρκη καὶ ἄλλου ἢ σὲ ἔργα τέχνης πὺ ἀγοράζονται σὲ δημοπρασίες σὲ ἰλιγγιώδεις τιμὲς, ὥστε τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς νὰ ἀδυνατοῦν νὰ πλουτίσουν τὶς συλλογές τους.

Οἱ ὠφέλειες πὺ προέκυψαν γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς ἐξελίξεις αὐτὲς εἶναι γνωστὲς, ἀλλὰ καὶ οἱ κακὲς παρενέργειες πολλὲς καὶ τραγικὲς.

Οἱ πρόοδοι στὴν Πληροφορική, τὶς Τηλεπικοινωνίες, τοὺς Ὑπολογιστές, συντέλεσαν στὸ νὰ αὐξηθοῦν οἱ δυνα-

τότητες επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων (με αγαπημένα πρόσωπα, που βρίσκονται μακριά, με το γιατρό σε μια ανάγκη κ.λ.π.), ενημέρωσης του πολίτη ή εγκαιρης πρόγνωσης του καιρού. Βοήθησαν στην εξέλιξη της Έπιστήμης, στην έρευνα και την προώθηση της γνώσης, σε εγκαιρες και ασφαλέστερες ιατρικές διαγνώσεις. Χρησιμοποιήθηκαν επιτυχώς στις δοσοληψίες των επιχειρήσεων, στην ταξινόμηση των βιβλίων, την όργάνωση και λειτουργία των βιβλιοθηκών, στις τραπεζικές συναλλαγές, στις κρατήσεις θέσεων αεροπορικών εταιρειών, στην ασφάλεια των πτήσεων. Χάρης στις προόδους της Πληροφορικής και της Κυβερνητικής πολυτιμος χρόνος και κόπος εξοικονομήθηκε για τον άνθρωπο με τη βοήθεια των υπολογιστών και των αυτομάτων.

Η πληροφορία λοιπόν, όταν δεν γίνεται αυτοσκοπός, αλλά ακολουθείται από μια έλλογη και σοβαρή επεξεργασία της, προάγει τη γνώση και η γνώση μπορεί ως ένα βαθμό να βοηθήσει τον άνθρωπο. Δυστυχώς όμως ο άνθρωπος ανέπτυξε την Έπιστήμη της Κυβερνητικής, αλλά δεν μπόρεσε να κυβερνήσει τον εαυτό του, ανέπτυξε τις επικοινωνίες, αλλά έμεινε εν πολλοίς άκοινωνητος, μελέτησε επιστημονικά γλώσσες και κώδικες επικοινωνίας και έχτισε νέο Πύργο της Βαβέλ.

Ο Ν. Wiener στο βιβλίο του «Κυβερνητική και Κοινωνία» επισημαίνει, ότι περισσότερο από κάθε άλλη φορά επιβάλλεται μπροστά στις νέες αυτές εξελίξεις ή στροφή προς τη γενική εκπαίδευση και την πνευματική καλλιέργεια. "Όπως παρατηρεί ο Κωνσταντίνος Δ. Γεωργούλης, αφού χάρις στην Κυβερνητική θα δίνεται στον άνθρωπο περισσότερο χρόνο «ό χρόνος αυτός πρέπει να καλύπτεται από ασχολίας, αι όποιαι θα εξυπνώνουν την στάθμην της γενικής του μορφώσεως, της πνευματι-

κής, ήθικης και θρησκευτικής ύποστασεώς του».

Πραγματικά υπάρχει ο κίνδυνος με τους υπολογιστές να ξεχάσουν τα παιδιά και την προπαίδεια του πολλαπλασιασμού και το χειρότερο να υποβαθμισθεί για πολλούς η προσωπική σκέψη και να άτονήσει η ανθρώπινη προσωπική δραστηριότητα.

Το ομαδικό παιχνίδι για παράδειγμα, που καλλιεργεί τη συντροφικότητα, την ευγενή άμιλλα, τη φιλία και την κοινωνία μεταξύ των παιδιών και των νέων, γυμνάζει το σώμα και δραστηριοποιεί πολλές έγκεφαλικές λειτουργίες, τείνει να αντικατασταθεί με το ηλεκτρονικό παιχνίδι, όπου το παιδί πατεί κουμπιά και «ψυχαγωγείται» μόνο μπροστά στη μικρή οθόνη ή δίπλα στο «φλιπεράκι». Το λαϊκό πανηγύρι με τα ώραία έθιμα, που έχουν ρίζες στα βάθη των αιώνων τείνει να αντικατασταθεί με την ψυχαγωγία μπροστά στην τηλεόραση, όπου ο ψυχαγωγούμενος κατά μόνας δυσανασχετεί, γιατί η άπροσδόκητη επίσκεψη, έγινε αίτια να χάσει τη συνέχεια του σήριαλ, που δεν προνόησε να γράψει στο video.

Υπάρχουν ακόμη άνθρωποι τόσο εξαρτημένοι από συγκεκριμένους ραδιοφωνικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς, όσο ο αλκοολικός ή ο ναρκομανής είναι εξαρτημένος από το πιοτό ή το όπιο. Έπιθυμούν να είναι στο σπίτι άνοικτό το ραδιόφωνο και όταν δεν άκουν, να είναι άνοικτη ή τηλεόραση και όταν δεν βλέπουν. Είναι το ντοπάρισμα της σύγχρονης Πληροφορικής με την μελετημένη καλλιέργεια της καταναλωτικής μανίας δια μέσου των διαφημίσεων, τη λατρεία των ειδώλων, την παραπληροφόρηση, με την προπαγάνδα, τις μισές αλήθειες, τη λογοκρισία, την καλλιέργεια της ιδέας που «άνακουφίζει» και αυξάνει τη θεαματικότητα ή άκροαματικότητα, ότι για τίποτε δεν φταίνε οι

ἀκροατὲς ἢ οἱ τηλεθεατὲς ὡς ἄτομα ὑπεύθυνα στὴν κοινωνία, ἀλλὰ κάποιοι τρίτοι. Ἐναντίον λοιπὸν νὰ προσπαθοῦν νὰ βελτιώσουν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς μὲ μόχθο καὶ ἀγώνα, συμπεραίνουν (μετὰ τὰ κηρύγματα τοῦ λαϊκισμοῦ), ὅτι πρέπει νὰ ἐνισχύσουν καὶ αὐτοὶ τὴν «πληροφόρηση» μὲ τὴν ἀφισοκόλληση ἢ τὴν ντυντούκα.

Αὐτὸς ὁ καταγιγασμὸς τῆς «ἐνημέρωσης» μὲ τὴ σκηνογραφία καὶ σκηνοθεσία τῶν προεκλογικῶν συγκεντρώσεων, τὴ μεθοδευμένη (κατὰ τὴ διατύπωση ἑνὸς ἀκαδημαϊκοῦ διδασκάλου) ἐπιβολὴ ψευδαισθήσεων, τὴν παράλογη συναισθηματικὴ φόρτιση, τὴν καλλιέργεια τοῦ φανατισμοῦ, τὴ μανία γιὰ τὸ καινούργιο ποὺ βγάζει εἰδηση καὶ ὄχι τὴν ἀναζήτηση τοῦ βάθους, τῆς οὐσίας, δὲν βοηθεῖ ἀσφαλῶς τὴν ἀνθρώπινη ἐπικοινωνία. Ὁ ἄνθρωπος ὑπ' αὐτὲς τὶς συνθήκες δὲν μπορεῖ νὰ ἀναλύσει καὶ νὰ ἐπεξεργασθεῖ κριτικὰ τὴν πληροφορία γιὰ νὰ ὀδηγηθεῖ σὲ στέρεη γνώση.

Καλλιιεργεῖται ἀκόμη μὲ τὰ μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἡ τάση ὀρισμένων ἀνθρώπων νὰ κάμουν θόρυβο, νὰ ἐμφανισθοῦν στὴν τηλεόραση, νὰ ἀκουσθοῦν ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο γιὰ νὰ τοὺς προσέξουν κι ἔτσι νὰ αὐτοεπιβεβαιωθοῦν, ὅπως ἀκριβῶς ὁ νεαρὸς ἀπὸ τὴ διαλυμένη συνήθως οἰκογένεια, ποὺ διψᾷ γιὰ ἐπικοινωνία, ποὺ δὲν γνώρισε στοργὴ καὶ γιὰ νὰ τὸν προσέξουν κάνει θόρυβο καὶ σοῦζες μὲ τὴ μοτοσυκλέτα ἢ ὁ νεόπλουτος, ποὺ κλεισμένος στὸ ἄτομό του, ἐπιδεικνύει τὴν κἀντιλλακ καὶ ὁ ψευδοδιανοούμενος, ποὺ κακοποιεῖ τὴ γλῶσσα σκόπιμα γιὰ νὰ ἐπιδείξει τὴν «προοδευτικότητά» του καὶ νὰ προκαλέσει τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων. Πρόκειται γιὰ τὴ δικτατορία τῆς δημοσιότητας κατὰ τὴ διατύπωση τοῦ Martin Heidegger. Τὸ "cogito, ergo sum" τοῦ René Descartes, ἀντικαταστάθηκε μὲ τὸ εἶμαι ὑπαρκτός, γιὰτὶ κάνω δημοσιογραφικὸ θόρυβο. Ἐκὸμη καὶ ἐγκληματίες

δίνουν ραδιοφωνικὲς συνεντεύξεις ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ πολλὰ μέσα δημοσιότητας τείνουν νὰ τοὺς ἠρωοποιήσουν. Εἶναι αὐτὰ ὅλα σωστὴ ἐπικοινωνία;

Ἄλλὰ καὶ ἡ δυνατότητα ὀλοκληρωτικῶν καθεστώτων νὰ φακελώνουν ἠλεκτρονικὰ τοὺς πολίτες καὶ ἡ ἀνθροπὴ τῆς κατασκοπείας μὲ τοὺς κοριοὺς καὶ τὰ λοιπὰ μέσα τῆς ἠλεκτρονικῆς εἶναι ἀναμφισβήτητες.

Κάποτε πιστευόταν, ὅτι ἡ γνώση ἀποτελεῖ δύναμη. Σήμερα πιστεύεται περισσότερο ἀπὸ πολλοὺς ὅτι δύναμη ἴσον πληροφορία. Νὰ ξέρω τίς κινήσεις τοῦ ἀνταγωνιστοῦ μου ἢ τῆς ἀνταγωνίστριας ἐπιχείρησης, νὰ μπορῶ καὶ ἐγὼ νὰ ἐπηρεάξω τὴν κοινὴ γνώμη γιὰ τὸ συμφέρον μου μὲ τὴ διαφήμιση καὶ τὴ μετάδοση ἐπιλεκτικὰ τῶν πληροφοριῶν, ποὺ μὲ εὐνοοῦν ἢ εὐνοοῦν τοὺς κρατοῦντες καὶ νὰ ἀνταλλάσσω τίς ὑπηρεσίες μου πρὸς τοὺς ἐκάστοτε κυβερνῶντες μὲ ἐπιδοτήσεις, ἀπαλλαγὲς καὶ εὐνοια στὶς κρατικὲς προμήθειες. Ἔτσι παρατηρεῖται διεθνῶς τὸ φαινόμενο, ἐπιχειρηματίες ἰδιῶτες νὰ ἐπενδύουν τεράστια ποσὰ γιὰ νὰ ἀγοράσουν ἐφημερίδες, νὰ ἰδρῦσουν τηλεοπτικοὺς καὶ ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς καὶ νὰ ἐλέγξουν τὰ μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας.

Γενικῶς ὑπάρχει ἡ πίστη σὲ πολλοὺς, ὅτι γιὰ νὰ βελτιωθεῖ ἡ ζωὴ τους πρέπει νὰ εἶναι καλὰ πληροφορημένοι. Ἄρκει ὅμως αὐτό; Εἶναι σὲ θέση ὁ καλὰ πληροφορημένος ἄνθρωπος τοῦ καιροῦ μας νὰ ξεχωρίσει τὸ γνήσιο ἀπὸ τὸ νόθο, νὰ κατανοήσῃ τὸ νοσηματικὸ πυρήνα ἑνὸς κειμένου καὶ νὰ ἀντιληφθεῖ τίς συνέπειες τῶν θέσεων ποὺ ὑποστηρίζει; Μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει τὴ συνθηματολογία καὶ ἀσημαντότητα ποὺ πλεονάζουν στοὺς καιροὺς μας ἀπὸ τὸν χυμῶδη λόγο ποὺ ψηλαφεῖ τὸ οὐσιώδες καὶ τὸ καθολικόν;

(Συνεχίζεται)

Α. ΔΩΡΙΚΟΣ

ΑΚΤΙΝΕΣ ΙΟΥΛΙΟΣ 1991

Η ΑΓΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Γ. ΒΕΡΙΤΗ

Ο κάθε ποιητής, μὰ καὶ κάθε πνευματικὸς ἄνθρωπος, γίνεται ἡ κεραία, ποὺ συλλαμβάνει τοὺς παλμούς τοῦ καιροῦ του. Τοὺς βαθύτερους κλυδωνισμούς τῆς ἐποχῆς του. Τοὺς ψυχικοὺς κραδασμούς τῶν συνανθρώπων του.

Κι ὅταν ὁ καλλιτέχνης διαθέτει μεταφυσικὰ βάρη, εἶναι ἀκόμη πιὸ εὐαίσθητος στὴν ἀγωνία, ποὺ νιώθει ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἀρνεῖται τὸ Θεὸ καὶ ἀναζητᾶται κάποιον ἄλλο βάρη.

Ἡ ποίηση τοῦ Γ. Βερίτη (ψευδώνυμο τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκιάλια) εἶναι διάσπαρτη ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ἀναζήτηση τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Παρόμοια στοιχεῖα ὑπάρχουν καὶ στὸ πεζογραφικὸ του ἔργο, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε σ' ἄλλη εὐκαιρία.

Περιοριζόμενοι στὴν ποίησή του, θ' ἀναφερθοῦμε ἀναγκαστικὰ στὰ πιὸ κτυπητὰ ποιητικὰ του κομμάτια, ποὺ παρουσιάζουν τὸ θέμα αὐτό. Ἔτσι θὰ ὑπάρξουν καὶ παραλείψεις, ποὺ κάποιος ἄλλος μελετητῆς του ἴσως κάποτε τὶς καλύψει.

Θὰ πρέπει ἀπ' ἀρχῆς νὰ σημειώσουμε ὅτι στοιχεῖα τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς ἀναζητήσεως, βρίσκουμε κυρίως στὶς δυὸ μεγάλες του συνθέσεις «*Ὁ Ἀγωνιστικός*» καὶ «*Ὁ Λυτρωτικός*», σὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ 24 πεντάστιχά του ποὺ ἀποτελοῦν «*Τὸ ἀλφάβητο τῶν αἰῶνων*» καὶ στὰ ποιήματά του: «*Ὁ γυρισμός*», «*Τρεῖς φωνές*», «*Ζητώντας τὸ Φῶς*», «*Οἱ πόρτες τῆς Ἀθήνας*», «*Τέχνης λύτρωση*» «*Δισταγμός*», «*Τὸ τραγούδι τῶν σοφῶν*», «*Ποιὸς ἄλλος;*», «*Ἀγωνία*» καὶ σ' ἄλλα. Ἐπίσης, θὰ πρέπει νὰ ποῦμε

πὼς τὸ θέμα αὐτὸ κυλάει καὶ μέσα σὲ ποιήματα, ποὺ ἔχει ἀφιερῶσει σὲ σύγχρονες μορφές, ὅπως στὸν Μπωντλαίρ, στὸν Ἑρνέστο Ψυχάρη καὶ σ' ἄλλους...

★ ★ ★

«Ἡ παραζάλη ποὺ ἔφεραν οἱ ἐπισημονικὲς καὶ τεχνικὲς καταχτήσεις, ἔκαναν πολλοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐπιχειρήσουν μιὰ ἀπέλλιδη «ἀπελευθέρωση» ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ πίστη καὶ τὶς αἰώνιες ἀξίες. Ἔτσι ὁμως δὲν ἔκαναν ἄλλο, ἀπὸ τὸ νὰ αὐξήσουν τὸ χάσμα μέσα τους καὶ νὰ ἀφήσουν ἀνυπεράσπιστη τὴν ψυχὴ τους στὴ λεηλασία τοῦ ἀνικανοποίητου».

Στὶς «*Τρεῖς φωνές*» ὁ ποιητῆς μὲ ζωντανὰ χρώματα περιγράφει τὴν πνευματικὴ ἀνταρσία τοῦ ἀνθρώπου ὅταν λέει:

*«Δὲ θὰ σὲ ποῦμε πιά πατέρα,
δὲ θὰ σὲ ποῦμε πλάστη πιά·
ποθοῦμε λευτεριᾶς ἀγέρα,
κοντὰ σὲ σένα εἶν' ἡ σκλαβιά.»*

*Θεέ, τραβήξου ἀπὸ μπροστά μας,
σκιάχτρο τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς.
Γιὰ σὲ τὰ χεῖλη τὰ δικά μας
δὲν ἔχουν λόγια προσευχῆς...»*

Καὶ συμπληρώνει τὴν περιγραφή τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ὅταν λέει στὸ «*γυρισμός*»:

*Καὶ τράβηξε κάποιον στρατι καὶ κάποιον
μονοπάτι,
ποὺ διάλεξε μὲς στῆς τρελλῆς χαρᾶς του
τὸ μεθύσι,
καὶ τοῦ φαινόταν πὼς ἐκεῖ λουλουδιζαν
κι οἱ βᾶτοι*

και πώς γι' αυτόν ανοίχτη πιά της εύτυχίας ή βρύση.

Για ιδές άνθοι που στρώσανε την γή στο πέρασμά του!

Για ιδές! και τὸ στραβὸ στρατὶ που διάλεξε γιορτάζει,

θαρρείς, κι αὐτὸ μὲ λούλουδα χαρᾶς τῆ λευτεριά του.

Κι αὐτὸς χορεύει και σκιρτᾶ και τραγουδᾶ και κρᾶζει·

— «Ὅλα γλυκὰ κι ὅλα καλὰ κι ὅλα ὁμορφα ἐδῶ πέρα».

Κι ἀμέριμνα κι ἀφρόνιστα και δίχως συλλογῆ

γυρίζει ὁλοῦθε ξέγνοιαστα σ' αὐτὴ τὴν ξένη γῆ».

★ ★ ★

Ἐπάρχουν ἄνθρωποι που μέσα σ' αὐτὸ τὸ μεθύσι, νιώθουν κάποια ἱκανοποίηση, ξεγνοιασιά... Εἶναι οἱ χωρὶς μεταφυσικὰ σκιρτήματα ὑλιστῆς τοῦ καιροῦ μας...

Μέσα ὅμως σ' αὐτὴ τὴν παραζάλη, μένει κάποτε ἡ ψυχὴ ἀνικανοποίητη, ἔρημη...

«Δύστυχος ἤμουν και γυρνοῦσα χαμένος μὲς στὴ σκοτεινιά, κι οἱ ἄνεμοι σὰ στοιχειὰ περνοῦσαν βογκώντας μέσα στὰ κλωνιά...»

Κι ἐγὼ τραβοῦσα πρὸς τὸ βράχο, ἀπελπισμένους και τυφλός, που μὲ καρτέραγε μονάχα πνίχτης ὁ Χάρος ὁ διπλός.

Στὴν ἄβυσσο που μὲ κυκλώνει θεριά μου φάνταζαν οἱ κλώνοι! Τίποτα δὲ χωρίζω πιά μὲς στὴν ἀνάστερη νυχτιά...

Φανῆτε βουρκωμένα ἀστέρια, κλάψτε ἕναν ἄθλιο ναυαγό...»

Οἱ στροφῆς αὐτῆς εἶναι ἀπὸ τὸ βαθυστόχαστο ποίημα τοῦ Γ. Βερίτη: «Ὁ Ἀγωνιστικός», που μὲ δύναμη περιγράφει

αὐτὸ που σήμερα λέμε ἄγχος τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς Θεό. Εἰσδύει στὰ κατὰβαθα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, που ταιλωρεῖται κι ἄς προσπαθεῖ πολλές φορές νὰ μὴ τὸ δείξει, ἀπὸ τὴν ἄρνηση κάθε ἰδανικοῦ, κάθε ἠθικῆς. Τὸ «τέλμα» τοῦ κακοῦ πάντα εἶναι παρόμοιο μὲ τὸ «χοιροστάσιο» τοῦ νεώτερου γιοῦ τῆς παραβολῆς. Λέει ὁ Γ. Βερίτης σ' ἄλλο του ποίημα, στὸ «Γυρισμό»:

«Μαῦρο σκοτάδι πλάκωσε και τοῦ ἔφραξε τὸ δρόμο.

Μέσα του, ὀλόγυρά του,

ὅλα γεμάτα ἀπελπισιὰ και παγωνιὰ θανάτου,

κι ὅλα γεμάτα τρόμο.

Κι αὐτὸς ὄρμᾶ ξανὰ μπροστὰ και τρέχει στὰ σκοτάδια.

Γυρίζει ἐδῶ, γυρίζει ἐκεῖ, κάμπους, βουνά, λαγκάδια,

χτυπιέται και ματώνεται

και πέφτει και σηκώνεται

και δὸς του τρέχει πάλι.

Θολὴ ἡ ψυχὴ, θολὸς ὁ νοῦς... Ἄχ! που θὲ νὰ τὸν βγάλει

τοῦτος ὁ δρόμος ὁ τραχύς; Μὲς στὸ φριχτὸ σκοτάδι

ἀνατριχιάζει νιώθοντας κρύο θανάτου χᾶδι».

Φαίνεται ὅμως πὸς ἡ ἴδια ἡ φυσικὴ μας ὑπόσταση μισεῖ τὴ θολούρα, τὸ ψυχικὸ ἄδειασμα. Γι' αὐτὸ, πολλοί, πασχίζουν νὰ τὸ γεμίσουν μὲ «ὑποκατάστατα» τοῦ Θεοῦ, που παραμέρισαν. Ἡ ἐπιστήμη, τὸ λογικὸ θεοποιημένο, ἡ τέχνη, ἡ τεχνικὴ εἶναι οἱ «νεές» ἀξίες, που θέλουν ν' ἀντικαταστήσουν τὶς αἰώνιες. Κι ἄλλοι σήμερα στρέφονται στὶς ἀνατολικὲς θρησκείες ἢ κι ἀκόμα στοὺς μυθικοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου γιὰ νὰ γεμίσουν τὴν ἄδεια ψυχὴ τους. Νὰ βροῦν κάποιον Φῶς...

Στὸ σημεῖο αὐτὸ, ἴσως, θὰ μπορού-

σαμε να χαρακτηρίσουμε σαν προφητικό το γνωστό ποίημα του Βερίτη, το «Ζητώντας το Φῶς» που έχει μελοποιησει ο μουσουργός Ἀπόστολος Βαληνδράς.

Ἐκεῖ ὁ ποιητὴς βάζει στὸ στόμα τῶν «*νυχτωμένων στρατοκόπων*» καὶ τοῦτα τὰ λόγια:

*«Πήγαμε στὴ Βαβυλώνα,
στὸ Θιβέτ, στὴν Καρχηδόνα,
στὴς Αἰγύπτου τὶς ἐρμιές.
Μᾶς ἐμάθαν ὅλ' οἱ δρόμοι
κι ὅλες οἱ νεροσυρμές
ὡς τὴν Κίνα κι ὡς τὴ Ρώμη...»*

*Τρέξαμε στὸ Καπιτώλιο
καὶ στὸν βράχο τὸν αἰώνιο,
κι ἀνεβήκαμε κι αὐτὲς
τοῦ Ὀλύμπου τὶς κορφές.*

*Μὰ καὶ δῶ ἡ χαρὰ σὰν πρῶτα
σβύστηκε σὰν λευκαφρός:
Ἦταν φῶτα, χίλια φῶτα
μὰ δὲν ἦτανε τὸ Φῶς...»*

«Ὡστόσο κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πνίξει τὶς βαθύτερες ἀνησυχίες τῆς ψυχῆς. Δὲν παραμερίζονται τὰ γεμάτα καυτὴ ἀγωνία προβλήματα τῆς μεταφυσικῆς. Μπορεῖ νὰ καταλαγιάζουν γιὰ λίγο. Μπορεῖ νὰ ἀμπαρώνονται στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ «εἶναι» μας. Ὅμως ἐκεῖνα βράζουν, καθὼς ὁ μούστος στὸ βαρέλι. Καὶ κάποτε ξεχειλίζουν. Καὶ ζητᾶνε μιὰ κυρίαρχη θέση στὸν πνευματικὸ κόσμο...».

Τὴν κατάσταση αὐτὴ περιγράφει καὶ ὁ Γ. Βερίτης. Εἰσδύει στὸ «εἶναι» τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποκαλύπτει τραυματικὲς ψυχικὲς καταστάσεις. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχουμε ἐσωτερικὲς βαθεῖες διεισδύσεις...

Ἐπίσης ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε πὼς σ'αὐτὲς τὶς περιπτώσεις σὰν κυρίαρχο στοιχεῖο ἔχουμε τὴ νύχτα. Ἡ νύ-

χτα εἶναι πιὸ ὀδυνηρὴ γιὰ ὅποιον ζεῖ σὲ κάποια κατάσταση ὑπαρξιακῆς ἀγωνίας, μεταφυσικοῦ ἄγχους. Ἡ νύχτα, πού μᾶς θυμίζει καὶ τὴν προδοσία τοῦ Κυρίου στὸν κῆπο τῶν Ἑλαιῶν...

Κλείνοντας τὴν παρένθεση, γυρίζουμε πάλι στὸν ποιητικὸ λόγο τοῦ Γ. Βερίτη. Λέει στὸ ποίημά του «*Τρεῖς φωνές*»:

«Ἄχ! τί κακὸς πού 'ταν ἀπόψε ὁ ὕπνος μου!

βαρὺς βραχνᾶς πού πλάκωνε στὰ στήθια...»

Μὰ τί; δὲν εἶναι ψέμα κι ὄνειρο;

κι εἶναι πικρὴ ματοβρεγμένη ἀλήθεια;

*Ἦ Σατανᾶ, πού τόσο σὲ λατρέψαμε,
μ' ὅ,τι κακὸ κρύβει ἢ κακὴ ψυχὴ σου
μᾶς χτύπησες καὶ ξέβρασες ἐπάνω μας
τὶς φλόγες καὶ τὴ φρίκη τῆς ἀβύσσου.*

Μές στὴν ψυχὴ μου χίλιες μαῦρες κόλασες·

*στὸ σῶμα μου πόνοι φρικτοὶ κι ὀδύνη·
ὀλόγυρά μου ἢ νέκρωση κι ὁ θάνατος
κι ἀχόρταστη κοσμορουφήχτρα δίνη.»*

Τὴν ἐσωτερικὴ αὐτὴ ἐναγώνια κατάσταση τὴ συναντοῦμε καὶ σ' ἄλλες ποιητικὲς δημιουργίες του. Μὰ περισσότερο ἔντονα τὴ βρίσκουμε στὸ ὄχι καὶ τόσο γνωστὸ του ποίημα «*Ἀγωνία*». Εἶναι μικρὸ, ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσερα τετράστιχα, θεωρεῖται ὅμως ἀπὸ τὰ καλύτερα ποιήματά του, ἂν μὴ τὸ καλύτερο. Αὐτὴ τὴ γνώμη ἔχει διατυπώσει καὶ ὁ λογοτέχνης καὶ κριτικὸς Εὐ. Μόσχος.

Ζωγραφίζεται στοὺς στίχους τῆς «*Ἀγωνίας*» του παραστατικὰ καὶ ὑπαρξιακὰ ἢ ἀναζήτηση τοῦ Ἀληθινοῦ. Αὐτὸ φαίνεται καὶ ἀπὸ τὶς τρεῖς βιβλικὲς λεξοῦλες-ἐρωτηματικὰ πού βάζει μετὰ τὴν ἐπιγραφή: «*Σὺ τίς εἶ;*». Εἶναι τὸ αἰώνιο ἐρώτημα, πού ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας ζωῆς του ἀντιμετώπισε ὁ Θεάνθρωπος Κύριος. Ἄλλοι ἀπὸ ἐνθουσια-

σμό, εμπρός στα καταπληκτικά θαύματά του, άλλοι αναστατωμένοι από όσα έβλεπαν και άκουγαν και άλλοι από φθόνο διερωτώντουσαν «ποιός είναι αυτός;» Στο ίδιο ερωτηματικό δίνει απάντηση και ο ποιητής στον αιώνα μας:

«Τί θές, μορφή αινιγματική. Φύγε μακρὰ μου!

Ἄχνη μου ἢ ὄψη ἀπ' τῆ βαθειὰ τῆ νύχτα ὡς τώρα.

Γιὰ ιδέ· προβάλλει τῆς αὐγῆς ἢ ρόδινη ὄρα

κι ἀκόμη δὲ στεγνώσανε τὰ δάκρμα μου.

Γιατί σὲ βρίσκω πάντα εμπρός, ὅπου κι ἂν στρέψω;

Εἶπα: Εἶσαι ψέμα· ἀπατηλό ἴσαι παραμῦθι.

Κι ὅμως γιὰ σένα σπαρταροῦν αὐτὰ τὰ στήθη,

καὶ κλαίω πικρὰ πού δὲ μπορῶ νὰ σὲ πιστέψω.

Ἄν εἶσαι χίμαιρα, τί σ' ἔχω τύραννό μου; Σβήσου στὸν κόσμο τῶν σκιῶν καὶ τῶν ὀνειρῶν.

Κι ἂν εἶσαι ἀλήθεια, λάμψε ἐντός μου, ἄστραψε γύρω

καὶ δάμασέ τον τὸν ἀντάρτη λογισμό μου.

Τί ἴσαι λοιπόν, σφίγγα Μορφή, πού ἔχω μισήσει;

Γιατί ἡ ψυχή μου νὰ ἔχει τόσο ἀπατηθεῖ, κι ἐνῶ θαρρῶ πὼς σ' ἔχω ὀλότελ' ἀρνηθεῖ,

ξάφνου ἀγροικῶ πὼς σ' ἔχω πιὸ πολὺ ἀγαπήσει!»

Νὰ ἄλλη μιὰ νύχτα πού κύλησε – ὅπως μᾶς λέει ὁ ποιητής – με μιὰ πάλη τοῦ Θεοῦ με τὸν ἄνθρωπο. Μιὰ πάλη τόσο ὅμοια με τὴν πάλη τοῦ Ἰακώβ με τὸ Θεό.

Ζητάει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν παρουσία Του. Μὰ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀποσπάσει ἀπὸ τὸν Θεό.

Καὶ τότε ρωτάει: **«Γιατί σὲ βρίσκω πάντα εμπρός, ὅπου κι ἂν στρέψω;»** Καὶ μόνος του δίνει μιὰ ἀπάντηση στοῦ συγκλονιστικό αὐτὸ ἐρώτημα, ἐρώτημα πού πολλές ψυχές ἀναταράζει: **«Εἶπα: Εἶσαι ψέμα· ἀπατηλό ἴσαι παραμῦθι. Κι ὅμως γιὰ σένα σπαρταροῦν αὐτὰ τὰ στήθη, καὶ κλαίω πικρὰ πού δὲν μπορῶ νὰ σὲ πιστέψω».**

Αὐτὲς οἱ ὄρες, εἶναι οἱ μεγάλες στιγμὲς στὴν πνευματικὴ πορεία τῆς ψυχῆς: Εἶναι οἱ ὄρες τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα. Ἀρνεῖται τὴ μιὰ στιγμή κάθε τι τὸ «ὑπερφυσικό» καὶ τὴν ἄλλη στιγμή πονάει καὶ κλαίει γιατί δὲν μπορεῖ νὰ πιστέψει. Θέλει νὰ φύγει γιὰ πάντα ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Πατέρα καὶ συγχρόνως νὰ γυρίσει στὴν θαλπωρὴ Του.

Καὶ στὸν ἴδιο τόνο συνεχίζει ὁ ποιητής: Τὴν μιὰ στιγμή τὸν ρωτάει ἂν εἶναι **«χίμαιρα»** καὶ **«τύρανός»** του καὶ ταυτόχρονα τὸν ἀναγνωρίζει σὰν τὴ μοναδικὴ ἀλήθεια, πού ζητάει νὰ λάμψει μέσα του καὶ νὰ **«δαμάσει τὸν ἀντάρτη λογισμό του».** Σφίγγα τὸν ὀνομάζει κάποια στιγμή, μὰ δὲν ἔχει τὴν δύναμη νὰ τὸν ἀρνηθεῖ, γιατί νά, ξάφνου, τὸν ἀγαπάει...

Κι ἐνῶ θαρρῶ πὼς σ' ἔχω ὀλότελα ἀρνηθεῖ,
ξάφνου ἀγροικῶ πὼς σ' ἔχω πιὸ πολὺ ἀγαπήσει!»

Τὸ ὑπέροχο αὐτὸ ποιητικὸ κείμενο ἀναμοχλεύει μέσα στὰ κατάβαθμά μας τὴν πνευματικὴ πορεία ἑνὸς Σαύλου μπροστὰ στὴ Δαμασκό, πού ἡ θεία Φωνὴ τὸν κάλεσε στοῦ μεγάλο του ἔργο. Μᾶς φέρνει στοῦ νοῦ μας τὴν ἐσωτερικὴ πάλη τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, πού ἄκουσε τὴν γλυκεῖα παιδικὴ φωνή, πού τοῦ ἔκραζε: **«Πάρε καὶ διάβασε».** Καὶ ἄνοιξε τὴν Ἁγία Γραφή στὰ λόγια τοῦ ἀπ. Παύλου: **«Ἦ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός»** (Ρωμ. ιγ' 12). Μᾶς φέρνει στὴ

μνήμη μας τὴν πνευματικὴ ὁδύσσεια ἐ-
νὸς Πῶλ Κλωντέλ, πού ὅταν τὸν ἔλου-
σε τὸ θεῖο Φῶς ἐνίωσε χαρὰ, εἰρήνη,
βεβαιότητα ἢ τὴν ἐσωτερικὴ πορεία ἐ-
νὸς Τόμας Ἐλιοτ, ἐνὸς Φρανσουά Μω-
ριάκ, ἐνὸς Τάκη Παπατσώνη...

★★★

Στὸ Φῶς ὁδηγεῖ μετὰ τὴν πνευμα-
τικὴ πάλη τοὺς ἀναγνώστες του ὁ Γ.
Βερίτης, ὁ μαχητὴς θεολόγος καὶ ἄξιος
λογοτέχνης. Εἶναι πασίγνωστο τὸ τέλος
τοῦ ποιήματός του «Ζητώντας τὸ Φῶς»:

*«Κουρασμένοι στρατοκόποι,
πού σᾶς εἶδαν τόσοι τόποι,
πού σᾶς θόλωσαν τὸ μάτι
καταγίδα, ἀνεμοζάλη,
δίψα, θλίψη, φόβος, μπόρα,
πάρτε καὶ τὸ μονοπάτι
τὸ φτωχό, πού θὰ σᾶς βγάλει
πρὸς τῆς Βηθλεὲμ τῆ χώρα.*

*Εἶν' τὸ ἴδιο τὸ στρατὶ
τὸ ματόβρεχτο πού φτάνει
στὸ μαρτυρικὸ στεφάνι
κι ὡς τὸ Γολγοθᾶ κρατεῖ.
Ἄκλουθᾶτε το, ἀκλουθᾶτε:
Ἄπ' τῆ Φάτνη ὡς τὸ Σταυρὸ
μπόρεσα καὶ γὼ νὰ βρῶ
τ' ἄυλο Φῶς π' ἀναζητᾶτε.*

★★★

Ἐδῶ καταλήγει κάθε γνήσιος πνευ-
ματικὸς ἀγώνας. Καταλήγει, ἐκεῖ πού
κατέληξε καὶ ὁ νεώτερος γιὸς τῆς Πα-
ραβολῆς, ἀφοῦ δοκίμασε τὰ «κεράτια
ὧν ἦσθιον οἱ χοῖροι...» – «Ἀναστὰς
πορεύσομαι πρὸς τὸν Πατέρα μου!» Ὁ-
χι ἄλλες πιὰ «λοξοδρομίες», ὅχι ἄλλα
«ὑποκατάστατα». Ἐνας εἶναι ὁ δρόμος,
πού κάθε γνήσιος, εἰλικρινὴς ἀναζητη-
τῆς πρέπει νὰ πάρει. Ὁ δρόμος πού
στὴν ἄκρη περιμένει ὁ Ἐσταυρωμένος...

Ἔτσι τελειώνει ὁ Βερίτης τὸ ποιήμα
του «Γυρισμός». Τέλος γεμᾶτο ἐλπίδα,
αἰσιοδοξία, ἀληθινὴ χαρὰ καὶ εἰρήνη.

«Καὶ ξαναγύρισε δειλά...

*Κι ἔλεγε μέσα του: «Ἄραγε θὰ μὲ δεχτεῖ
ξανά;»*

*Μὰ ὡς ἔφτασε καὶ στήλωσε πρὸς τὸ
Σταυρὸ τὸ βλέμμα,*

*Τὸν βλέπει – ἀπιστεῦτη χαρὰ! – νὰ
τοῦ χαμογελᾷ*

Καὶ μ' ἀνοιχτὰ τὰ χέρια,

*Χέρια σκαμμένα ἀπὸ καρφιά, χέρια πού
στάζουν αἶμα,*

*καὶ μὲ στοργὴ πού θαύμαζαν τ' ἀγγελο-
περιστέρια,*

*τὸν προσκαλοῦσε στὴ θερμὴ καὶ στοργι-
κὴ του ἀγκάλη,*

*καὶ τοῦ ξανάλεγε γλυκά: «ἔλα κοντά
μου», πάλι.*

*– Μεῖνε κοντά μου. Μιὰ φορὰ, παιδί
παρακοῆς*

καὶ γιὸς τῆς πλάνης ἦσουν

*σὰν γύριζες στὶς ἀγκαθιὲς τριβολιασμέ-
νης γῆς.*

*Τώρα στολὴ βασιλικὴ οἱ ἀγγέλοι θὰ σέ
ντύσουν,*

κι ἀγαπημένο μου παιδί θὰ γίνεις,

γιὸς τῆς εἰρήνης».

Καὶ τὸ τέλος τοῦ ποιήματός του
«Τρεῖς φωνές», εἶναι ἀληθινὰ σὰν τὴ
σάλπιγγα τῆς Ἀποκαλύψεως. Μεγαλό-
πρεπο, μὰ καὶ συνταρακτικὸ «ἔλεε γλυ-
κὰ κι ἔλεε ἠχηρὰ φωνὴ ἀρχαγγελικὴ»:

*«Ὅσοι θνητοί, ὅσοι ζωντανοὶ παιδιὰ τῆς
γῆς,*

ἄς πάψει πιὰ τὸ ματοκύλισμά σας.

Υἱοὶ ἀνθρώπων! Τάδε λέγει Κύριος

*ὁ Πλαστοργὸς κι ὁ Δυνατὸς κι ὁ Βασι-
λιᾶς σας:*

*– Φτωχὰ παιδιὰ μου, αἱματομένα, ὁ πό-
νος σας*

δικός μου πόνος καὶ δική μου θλίψη.

*Ὅχι, ποτὲ δὲ θὰ μπορέσει ὁ θάνατος
ὀλομεμιᾶς, θεϊκοὶ βλαστοί, νὰ σᾶς συν-
τρίψει...*

...Τώρα στῆς ζωῆς σας τὴν πηγὴ
ξαναγυρίστε τὴν ἀστεϊρευτὴ κι αἰώνια,
χρόνια ἢ καρδιά μου σᾶς προσμέν' ἢ πα-
τρική,
ὄλο στοργὴ γιὰ σᾶς κι ἀγάπη καὶ συμ-
πόνια».

Εἶπε γλυκὰ κι ἐσώπασε τ' ἀγγελικό του
στόμα.

Σιγὴ ἐβασίλευσε στὴ γῆ κι οὔτε γροικιέ-
ται ἀχός,

κι ἐκεῖνοι στέκουν ἄφωνοι, λὲς πῶς ἀ-
κοῦν ἀκόμα.

Τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα κοιτοῦν πέρα τὸ
οὐράνιο φῶς·

Καὶ νά, σὲ λίγο, κάποιοι τους κινοῦνται
μέσ στα πλήθη

καὶ ξεμακραίνουνε δειλοὶ καὶ πρὸς τὸ
φῶς βαδίζουν.

Γλυκὸς ἀγέρας λυτρωμοῦ φουσκώνει

τους τὰ στήθη,
κι ἀπὸ γαλήνη καὶ χαρὰ τὰ μάτια ἀντι-
φεγγίζουν.

Δροσιὲς καὶ μῦρα ἀπάνω τους στάζουν
οἱ οὐράνιοι θόλοιοι.

Ἦ Θεέ μου, καὶ νὰ παίρνανε τὸν ἴδιο
δρόμο ὄλοιοι!

Πόσα δὲ μᾶς λέει ὁ τελευταῖος αὐ-
τὸς στίχος τοῦ ποιητῆ!...

★ ★ ★

Αὐτὸς εἶναι ὁ Γ. Βερίτης. Ἕνας
γλυκόλαλος ψάλτης στὸν 20ον αἰώνα.
Ἕνας ἀνατόμος τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς,
ποὺ καταγράφει τόσο παραστατικὰ τὴν
ἀγωνία τῆς μακρῆς ἀπὸ τὸ Θεό, τὴν
ἀναζήτηση τοῦ «θεϊκοῦ Φωτός», καὶ τὴν
εἰρήνην ποὺ νιώθει σὰν ἀναπαύεται στὴ
σκιά τοῦ Ἐσταυρωμένου Κυρίου!

π. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Τ' ΑΤΕΛΕΙΩΤΟ

Μεσ' στὴν ἀντάρα τοῦ κακοῦ,
μέσ' στῶν παθῶν τὴ ζάλη,
μιὰ ἥλιαχτίδ' ἀναζητῶ
γαλήνης μονοπάτι.

Μέσ' στὴ σκλαβιά τῆς λευτεριᾶς
ὁ νοῦς σφιχτοδεμένος,
γάχνει δεσμὰ τῆς σύνεσης
τῆς σωφροσύνης τὸ «βραχνᾶ».

«Ἀνατολή» ποδῶ ἀτέλειωτη
μυροστεφανωμένη,
καὶ κεῖ νὰ ξαποστάσω, νὰ σταθῶ,
μ' αὐτῆνε νὰ περιχυθῶ.

Κι ἡ προσευχή μου ἓνα «ἡμартон»
ἀτέλειωτο νὰ εἶναι,
στὸ Θρόνο τῆς Συγχώρεσης
στ' ἀτέλειωτου Ἑλέους.

ΦΙΛΗΜΩΝ ΚΑΠΑΣΟΓΛΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΓΚΙΑΛΑΣ

«Στρατιώτης Χριστού»

«Γλυκόφωνε τραγουδιστή με τ' ἀκριβὰ σου δῶρα,
σοφὰ σ' ἀνάστησε ὁ Θεὸς στήν πιὸ κατάλληλη ὥρα
χαρούμενος νὰ τραγουδᾷς τὴν λευτεριά τοῦ γένους.
Τάχα ποιὸν ὕμνο Λευτεριάς νὰ λέῃ ἡ ψυχὴ σου τώρα
σ' ὁμορφους κόσμους ἠθικοὺς ἀγγελικὰ πλασμένους;»

Μὲ αὐτοὺς τοὺς στίχους στήν «Ὁδὴ τοῦ Ἀγαπητοῦ» ὕμνησε ὁ Γ. Βερίτης τὴν ποιητικὴ δημιουργία καὶ τὴ συμβολὴ τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητῆ Διον. Σολωμοῦ στὸν ἀγώνα τῆς Ἀνεξαρτησίας.

Τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν θὰ μπορούσε κανεὶς στήν σημερινὴ 43ῃ ἐπέτειο τῆς ἐκδημίας τοῦ Γ. Βερίτη νὰ ἀναπέμψει τοὺς στίχους αὐτοὺς, μὲ τὴν κατάλληλη προσαρμογὴ στίς ἱστορικὲς συνθηκὲς καὶ τὴν εἰδικὴ πνευματικὴ ἀποστολὴ του, σὰν πνευματικὸ ἀντίδωρο στὸν ἴδιο τὸν συνθέτη τους.

Καὶ ἡ ἀντιστοιχία αὐτὴ δὲν εἶναι κάτι τὸ ἐξωπραγματικὸ. Ἕνας νέος, στὸν ὁποῖο ὁ «Ἀγαπητὸς τοῦ Κυρίου» τοῦ ἐμπιστεύεται πολλὰ τάλαντα γιὰ νὰ τὰ διπλασιάσει καὶ νὰ ἀφήσει στὸ σύντομο διάβα του ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν ἓνα σημαντικὸ καὶ πολὺπλευρο συγγραφικὸ ἔργο, μία ἀξιόλογη ποιητικὴ δημιουργία καὶ ἔ-

να δυνατὸ ἀγωνιστικὸ παράδειγμα, εἶναι ἓνα φαινόμενο ὄχι τόσο σύνηθες καὶ τοῦ ὁποῖου οἱ καρποὶ ὑπῆρξαν πλούσιοι καὶ ἡ ἀκτινοβολία του διατηρεῖται γιὰ μισὸ περίπου αἰῶνα.

Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια διετύπωσε στὸν ἐπίλογο ἐπιμνημόσυνου ἄρθρου του ἓνας ἀπὸ τοὺς στενοὺς του συνεργάτες στὸ περιοδικὸ «Ἀκτῖνες» ὁ ἀείμνηστος Σοφοκλῆς Χατζηδάκις: «Μὲ αὐτὸ πὺ θὰ ἔθελε νὰ τονίσει αὐτὴ ἡ σκιαγραφία εἶναι ὁ Βερίτης σὰν παράδειγμα. Παράδειγμα στοὺς νέους. Τριάντα ἐτῶν νέος ἀφήνει πίσω του ἓνα ὀλόκληρο ἔργο, πὺ τὴν ἀπήχησή του θὰ τὴν νοιώσουν εὐεργετικὴ ἐπάνω τους ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν γενεὲς ὀλόκληρες ἀνθρώπων. Ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν 16 ἐτῶν τὸ νεαρὸ ἐπαρχιωτόπουλο πὺ ῥχεται στήν Ἀθήνα μὲ διάθεση προσκυνήματος τοῦ κέντρου αὐτοῦ, πὺ κατεργάζεται τὴν πορεία τῶν Χριστιανῶν, πὺ ἐκπαιδεύει καὶ καταρτίζει ἐργάτες τοῦ ἀπροσώπου χριστιανικοῦ ἔργου, μὲ τὸ νὰ διατηρεῖ ζωντανὴ μέσα του τὴ φλόγα τῆς μαθητείας, γίνεται ἀμέσως μία ὄντοτης. Καὶ ὅσο πάει ὁ καιρὸς, μὲ τὸ νὰ ταυτίζει τὶς ἐπιδιώξεις του, τὸ ἀτομικὸ θέλημα, τὸ ὄνειρά του, τοὺς ὀραματισμούς του μὲ τὶς ἐπιδιώξεις τοῦ ἀπροσώπου χριστιανικοῦ ἔργου, ἡ ὄντοτης γίνεται Μορφὴ. Τὸ πνεῦμα αὐ-

τὸ τῆς μαθητείας καὶ τῆς ὑποταγῆς
στοῦ θέλημα τοῦ Κυρίου μέσα σὲ λί-
γα χρόνια δίνει τὰ φτερὰ στὶς δυνα-
τότητές του, ἐμπνέει καὶ ἀναπτύσ-
σει τὸ πολύπλευρο ταλέντο του, καὶ
τὸν δημιουργεῖ συνδιαμορφωτὴ τῆς
κοινῆς πορείας, ἡγέτη στὰ τριάντα
του χρόνια. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς συνομι-
λήκους του, — ἐκείνους πού ζῶντας
μακρὰ ἀπὸ τὴν Πίστη, τόσο τσα-
κίζονται γιὰ νὰ δημιουργήσουν κα-
ριέρα — ἔχει νὰ παρουσιάσει τὸ ἔρ-
γο καὶ τὸ κύρος τοῦ Βερίτη; Αὐτὴ
ἡ ἐργατικότητα του, αὐτὴ ἡ προσή-
λωσις πρὸς τὸ καθῆκον, αὐτὴ ἡ σω-
στή δουλειὰ πού ἔκανε — καὶ ὅσοι
εἶχαν τὴν τιμὴ νὰ γνωρίσουν, ὅπως
ὁ γράφων, τὸ πῶς ἐργαζόταν, μπο-
ροῦν νὰ μαρτυρήσουν γιὰ τὴν ποιό-
τητα τῆς δουλειᾶς του — εἶναι ἐκεῖ-
νο πού νέοι καὶ παλαιότεροι μπορεῖ
νὰ μιμηθοῦν. Αὐτὴν τὴν μίμηση στὸ
εὐσυνείδητο καὶ πολύμοχθο τῆς ἀ-
φιερωμένης δουλειᾶς, θὰ ἠθελε ἀπὸ
ὄλους μας σὰν μνημόσυνο, ἀληθινὰ
πνευματικὸ καὶ χριστιανικὸ ἢ ἀεί-
μνηστη μορφή τοῦ ἀγαπημένου φί-
λου συνεργάτη καὶ ἀδελφοῦ Ἰαλε-
ξάνδρου Ι. Γκιάλα».

Ὁ συνδυασμὸς τοῦ συμπερά-
σματος τοῦ Σοφ. Χατζηδάκι, ὅπως
ἐκτέθηκε προηγουμένως, μὲ τὸν στί-
χο τοῦ Γ. Βερίτη γιὰ τὸν Διον. Σο-
λωμό: «σοφὰ σὲ ἀνάστησε ὁ Θεὸς
στὴν πιὸ κατάλληλη ὥρα» ὁδηγεῖ
στὴν ἐρμηνεία καὶ τὴν κατανόηση
τοῦ φαινομένου Βερίτη.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ὁ Θε-
ὸς προίκισε τὸν νεαρὸ Ἰαλεξ. Γκιά-
λα μὲ πλούσια χαρίσματα, ἀλλὰ πέ-
ραν αὐτοῦ, τὸν τοποθέτησε καὶ στὸ
κατάλληλο πνευματικὸ περιβάλλον,

ὥστε νὰ ἀποδώσουν τὰ χαρίσματα
αὐτά. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν εὐκαιρία ἐνὸς
συστηματοποιημένου πνευματικοῦ
καταρτισμοῦ, πού τοῦ δόθηκε μέσα
στοὺς κόλπους τῆς Ἰαδελφότητος
«ΖΩΗ», τοῦ ἀνοίχθηκαν καὶ ποικί-
λα πεδία ἱεραποστολικῆς καὶ κοι-
νωνικῆς δράσεως μέσα σὲ μιὰ ὀρ-
γανωμένη προσπάθεια, πού δὲν ξέ-
ρω πού ἄλλοῦ θὰ μπορούσε νὰ συ-
ναντήσει κανεὶς.

Μπορεῖ λοιπὸν νὰ πεῖ κανεὶς ὅ-
τι ἡ ἐπίδραση πού δέχτηκε ἀπὸ τὸ
πνεῦμα τῆς Ἰαδελφότητος, στὴν ὁ-
ποία ἐντάχθηκε καὶ ἐκείνη πού ἡ δι-
κὴ του προσωπικότητα ἄσκησε πρὸς
τοὺς γύρω του ἦταν ἀμφίδρομη. Μὲ
ἄλλα λόγια ὠφελήθηκε καὶ ὠφέλη-
σε σὲ ἓνα γόνιμο συνδυασμὸ προ-
σφορᾶς καὶ ἀντιπροσφορᾶς.

Τὰ χρόνια τοῦ μεσοπολέμου,
πού συμπίπτουν σὲ ἓνα τουλάχιστον
μέρος τους μὲ τὴν φοιτητικὴ καὶ με-
ταφοιτικὴ περίοδο τῆς ζωῆς τοῦ Ἰα-
λεξ. Γκιάλα ἦσαν χρόνια ἰδεολογι-
κῶν ζυμώσεων, μὲ συνέπεια νὰ ἔχει
ἐνταθεῖ καὶ στὴν κοινωνία τῆς προ-
πολεμικῆς Ἰαθήνας καὶ ἰδιαίτερα στὸ
Πανεπιστήμιο ἡ πάλη τῶν ἰδεῶν. Αὐ-
τὸς ὁ χῶρος ὑπῆρξε καὶ τὸ πρῶτο
πεδίο δράσεως τοῦ νέου φλογεροῦ
ἀγωνιστῆ τοῦ Χριστοῦ, ὅπου μὲ τὴν
ὀμάδα τῶν πρώτων χριστιανῶν φοι-
τητῶν μὲ διαλέξεις στὸ Πανεπιστή-
μιο καὶ φυλλάδια ἀπολογητικοῦ κυ-
ρίως περιεχομένου (πολλῶν ἀπὸ τὰ
ὅποια εἶναι ὁ ἴδιος καὶ συντάκτης)
δίνει τὴν χριστιανικὴ μαρτυρία.

Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν προθέρ-
μανση γιὰ τὴν μεγάλη ἐξόρμηση πού
θὰ ἀκολουθήσει σὲ ἓνα δύο χρόνια
μὲ τὴν ἴδρυση τὸ 1937 τῆς Χριστια-

νικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων καὶ τὴν ἐκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Ἀκτῖνες».

Ἡ εὐλογημένη ἐκεῖνη πρωτοβουλία τοῦ πατρὸς Σεραφεῖμ Παπακώστα νὰ ἐμπιστευθεῖ στὸν Ἀλέξ. Τσιριντάνη καὶ τὴν ομάδα του ἔνα τόσο σημαντικὸ τομέα τοῦ ὄλου ἱεραποστολικοῦ ἔργου, ποὺ κατευθύνετο ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα «ΖΩΗ», ἀνοίγε διάπλατα τοὺς ὀρίζοντες γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν κρυμμένων ταλάντων μὲ τὰ ὁποῖα εἶχε προικισθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ Α. Γκιάλας. Δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἐκτιμήσει κανεὶς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐξελιξίεις ποὺ δὲν πραγματοποιήθηκαν. Μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθεῖ κανεὶς ὅμως ὅτι τὸ λογοτεχνικὸ ταλέντο τοῦ Α. Γκιάλα θὰ ἔμενε σὲ ἕνα μεγάλο ποσοστὸ, ἂν ὄχι καθ' ὀλοκληρία, ἀνεκμετάλλετο, ἐὰν δὲν εἶχε ληφθεῖ αὐτὴ ἢ πρωτοβουλία τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ «Ἀκτῖνες». Οἱ σελίδες τοῦ Περιοδικοῦ αὐτοῦ στάθηκαν τὸ κύριο – ἂν ὄχι τὸ μοναδικὸ γιὰτὶ ὁ θεολόγος Α. Γκιάλας τροφοδοτοῦσε καὶ τὶς στήλες τοῦ περιοδικοῦ «ΖΩΗ» – βῆμα ἀπὸ ὅπου ἐξέπεμψε τὸ ἐλπιδοφόρο καὶ ἀγωνιστικὸ μήνυμά του. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς ἐκδόσεώς του καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του τὴν πρώτη σχεδὸν δεκαετία οἱ «Ἀκτῖνες» αἰσθάνθηκαν σὰν ἀγωνιστὴ τὸν Γ. Βερίτη, ὁ ὁποῖος μόλις δόθηκε τὸ σύνθημα γιὰ τὸν νέον αὐτὸν ἀγῶνα **«ἀναλαβὸν τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως καὶ περιζωσάμενος ἐν ἀληθείᾳ τὴν ὀσφύν»** ἐμπῆκε στὸν στίβο **«ἔμπλεος ζήλου καὶ παρρησίας»**. Καὶ διεκόνησε καὶ **«ἠγωνίσθη τὸν καλὸν ἀγῶνα»** μὲ πλήρη συναίσθηση τῆς εὐ-

θύνης καὶ μὲ ὄλες τὶς ἐσωτερικὲς καὶ σωματικὲς του δυνάμεις καὶ μὲ ἐφόδια τὸν γόνιμο στοχασμὸ του, τὸ ταλέντο του, τὴν θεολογικὴ καὶ φιλολογικὴ του κατάρτιση.

Σὲ λίγα χρόνια δίδονται ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ νέες εὐκαιρίες γιὰ νὰ ἐκδηλωθεῖ καὶ πάλι πρὸς ἄλλες κατευθύνσεις τὸ ἀγωνιστικὸ του πνεῦμα. Ἦλθε ἡ μεγάλη ὥρα τοῦ πολέμου 1940-41 καὶ τὰ πικρὰ χρόνια τῆς κατοχῆς. Ὁ Ἀλέξ. Γκιάλας ἂν καὶ σὲ στρατεύσιμη ἡλικία λόγῳ τῆς κλονισμένης ὑγείας του δὲν στρατεύεται, ζεῖ ὅμως ἔντονα τὸν ἐθνικὸ παλμὸ τῆς ἐποχῆς καὶ συμμερίζεται τὶς κακουχίαι τοῦ λαοῦ μὲ αὐξημένο τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης μέσα στὸν πυρετὸ μιᾶς ἔντονης προσπάθειας ποὺ οἱ συνθήκες ἐπέβαλαν στοὺς πιστοὺς.

Τὸ χριστιανικὸ ἔργο ἀναλαμβάνει νέες ἐθνικὲς καὶ κοινωνικὲς πρωτοβουλίες: Ἡ Πρόνοια γιὰ τὶς οἰκογένειαι τῶν στρατευμένων καὶ ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸ μέτωπο ἀφ' ἑνὸς στὴν περίοδο 1940-41 καὶ ἡ ὀργάνωσις ἑνὸς θαυμαστοῦ κοινωνικοῦ ἔργου (μὲ τὰ συσσίτια καὶ ἄλλαι ἐκδηλώσεις βοηθείαι στὸν ταλαιπωρημένο λαό) στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς ἀναβαθμίζουν τὸν ρόλο τοῦ νεοελληνικοῦ χριστιανικοῦ κινήματος στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία ἢ ὁποῖα ἀνταποκρίνεται μὲ τρόπο συγκινητικὸ καὶ ἐλπιδοφόρο. Ὁ ἐθνικὸς παλμὸς, ἀλλὰ καὶ οἱ κακουχίαι, οἱ θλίψεις καὶ ὁ πόνος καλλιεργοῦν ἐν πολλοῖς στίσι ψυχῆς καὶ ἰδίως τῶν νέων τὸν πόθο τῆς ἐπιστροφῆς στὸν Χριστό. Ὁ σπόρος τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος ποὺ οἱ σποριάδες του σπεί-

ρουν άφθονα τὰ χρόνια ἐκεῖνα ἀποδίδει καρπούς πλουσίους καὶ οἱ χώρες εἶναι λευκὲς πρὸς θερισμό. Οἱ τάξεις τῶν Χριστιανῶν φοιτητῶν καὶ μαθητῶν μὲ τὴν ἴδρυση τῶν Χριστιανικῶν Φοιτητικῶν Φροντιστηρίων καὶ τῶν Χριστιανικῶν Μαθητικῶν Ὅμάδων πυκνώνουν καὶ ἀναζητοῦν πρότυπα καὶ ὁδηγούς.

Ἡ ἡλικία τοῦ Ἄλεξ. Γκιάλα – δὲν εἶχε κλείσει ἀκόμα τὰ τριάντα του χρόνια – ἡ πνευματικὴ του ἀκτινοβολία πού ἐπήγαζε ἀπὸ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν φλογερὴ ἀγωνιστικὴ του διάθεση σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ ποιητικὸ του ταλέντο, ἀποτελοῦν προσόντα πού τὸν ἀναδεικνύουν κορυφαῖο ὁδηγὸ καὶ Βάρδο τῆς Χριστιανικῆς νεολαίας τῶν καιρῶν ἐκείνων. Καὶ αὐτὸς ὁ νεανικὸς συναγεμὸς τῆς περιόδου ἐκείνης εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ αισθανθεῖ ὁ τόπος ὅτι γίνεται μιὰ σοβαρὴ προσπάθεια μὲ διεθνή ἀκτινοβολία στὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀναπτέρωσε τὶς ἐλπίδες γιὰ μιὰ καινούργια πορεία .

Μιλώντας γιὰ τὰ χρόνια αὐτά, ὁ ἐμπνευστὴς αὐτοῦ τοῦ πνευματικοῦ ἐγχειρήματος, ὁ Ἄλεξ. Τσιριντάνης ἔγραφε τὸν Μάιο τοῦ 1953 στὶς «Ἀκτίνες»: «Ἡ δύναμη, ἡ γνησιότητα, ἡ ποιότητα τῆς πίστεως στὸν πιστὸ τῆς ἐποχῆς μας στὸν ἀγώνα του, στὴν προσπάθειά του, στὴν ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης του ἀποτελοῦν μιὰ πραγματικότητα σὲ μιὰ ξεχωριστὴ ἄνθηση πού ὄλο καὶ ἀπλώνει τὴν ὁμορφιά της ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτήν.

Γιὰ νὰ μπορεῖ ὁμως νὰ γίνει ἀπὸ ὑπεύθυνη πέννα αὐτὴ ἡ πνευματικὴ ἀποτίμηση εἶχε παίξει γιὰ τὸν

σκοπὸ αὐτὸν πρωταγωνιστικὸ ρόλο ὁ Ἄλεξ. Γκιάλας.

Τὸ πολὺπλευρο ταλέντο τοῦ Ἄλεξ. Γκιάλα καὶ ἡ φιλοπονία του διακαίολογούν τοὺς χαρακτηρισμοὺς τοῦ: ποιητῆ, διηγηματογράφου, δοκιμιογράφου, ἱστορικοῦ μελετητῆ, θεολόγου, αἰσθητικοῦ καὶ ἄλλους. Ἄν ὁμως θελήσει κανεὶς ἀφήνοντας τὰ ἐπὶ μέρους νὰ προτείνει ἕναν πὸ συνοπτικὸ, ἀλλὰ καίριο χαρακτηρισμὸ πού νὰ καλύπτει τὸ σύνολο τῆς πνευματικῆς του δράσεως θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι ἦταν «ὁ καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Καὶ ἡ ἄποψη αὐτὴ στηρίζεται στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πρώτη ἐπιλογή τοῦ Ἄλεξ. Γκιάλα ἦταν ἡ ἔνταξή του σὲ μιὰ εὐέλπιδα καὶ συνάμα μάχιμη μονάδα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, στὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων «ἡ ΖΩΗ», στὴν ὁποία προσέφερε τὶς ὑπηρεσίες του ἰσόβια μὲ πλήρη συνέπεια καὶ συναίσθηση τῆς εὐθύνης τῆς ἀποστολῆς του στὴν λαμπρότερη περίοδο τῆς ἱστορίας της. Καὶ μπορεῖ νὰ προσθέσει κανεὶς, χωρὶς τὸν φόβο τῆς ὑπερβολῆς, ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ Α. Γκιάλα εἶναι καὶ ἱστορία τοῦ νεοελληνικοῦ χριστιανικοῦ κινήματος καὶ ἀντίστροφα. Γιατὶ ὅλη του ἡ δράση ἐκδηλώθηκε ἀποκλειστικὰ μέσα στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς συγκεκριμένης πνευματικῆς προσπάθειας.

Αὐτὴ τοῦ ἡ ἔθελοντικῆ στρατεύση δὲν σημαίνει ὅτι ἡ λογοτεχνικὴ του δημιουργία μπορεῖ νὰ χαρακτηριθεῖ σὰν στρατευμένη τέχνη μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἦταν ὑπαγορευμένη ἀπὸ μιὰ προπαγανδιστικὴ σκοπιμότητα, ἀλλὰ ἦταν ἀπαύγασμα προσωπικῶν

βιωμάτων και βαθέων συγκινήσεων του δημιουργού των.

Αυτή την ἀλήθεια την διατύπωσε σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ στερνά του δημοσιεύματα στὸ περιοδικὸ «Ἄκτινες» τὸ 1947 μὲ τίτλο: «Ὁ καλλιτέχνης καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία»:

«Ἡ ὑποταγὴ τῶν καλλιτεχνῶν στὸν Ὑπέρτατο Καλλιτέχνη εἶναι μία πράξη ἐλευθερίας – ἡ μεγάλη πράξη ἐλευθερίας. Γιατὶ τὴν ἀπόφαση τὴν παίρνουν ἐντελῶς μοναχοὶ τους, αὐτόβουλα καὶ αὐτεξούσια, ἐλεύθερες προσωπικότητες ποὺ διαλέγουν ἀνάμεσα σὲ δυὸ δρόμους τὸν καλλίτερο, ποὺ προτιμοῦν τὸ «Ναί» ἀπὸ τὸ «Ὅχι» καὶ τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκοτάδι.

»Καὶ γι' αὐτὸ ἡ ζωὴ τους καὶ ἡ Τέχνη τους ζετυλίγεται μέσα στὸ ἀ-

διάκοπο *Ναί*. Μέσα στὴν ἀκλόνητη θέση. Μέσα στὸ δρόμο τῆς αἰώνιας δημιουργίας. Λυτρωμένες πνευματικὰ προσωπικότητες χαίρονται τὴν λευτεριά τους καὶ τραγουδοῦν τὴν εὐτυχία τους ὑμνώντας τὸν Λυτρωτὴ τους. Ψάλλουν μαζί μὲ τὸν Κλωντέλ: «Ἄς εἶσαι εὐλογημένος ὦ Θεέ μου, ποὺ μὲ λευτέρωσες ἀπὸ τὸν θάνατο. Ἄς εἶσαι εὐλογημένος Κύριε ποὺ μὲ λευτέρωσες ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου».

Μὲ αὐτὴ τὴν συναίσθηση τῆς διπλῆς λευτεριάς φτερούγισε ἡ ψυχὴ τοῦ Ἄλεξ. Γκιάλα στὸν Ἀγαπητό του Κύριο ἐδῶ καὶ σαράντα τρία χρόνια στὸν τόπο αὐτόν, ἐδῶ ὅπου ἐμεῖς σήμερα τιμοῦμε τὴν μνήμη του.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΑΞΙΔΙ

Πέντε χρόνια ἀπὸ τὴν ἐκδημία τοῦ Σοφοκλῆ Χατζηδάκι.

*Ἔφυγε ὁ καπετάνιος ποὺ ὀδήγησε
μαστορικὰ τὰ νιάτα μας στὴν τέχνη,
καλὸς ταξιδευτὴς, δεινὸς στὰ γράμματα
μὲ πείρα παλαιοῦ δεξιότηχνη.*

*Μὲ τὴν Ἀργὼ ταξίδεψε στὰ πέλαγα
κι ἀντίκρυσαν πολλὰ τὰ δυὸ του μάτια,
τοὺς ναῦτες νὰ βυθίζονται στὰ κύματα,
πλευούμενα νὰ γίνονται κομμάτια.*

*Καράβι καλοτάξιδο ἀρματώσαμε
μὲ μαστοριὰ δική του καὶ κουράγιο,
«Ἀργὼ» τῆς πίστες γιὰ νὰ πᾶμε στ' ὄνειρο
κάθε φτηνὸ ν' ἀφήσουμε μουράγιο.*

*– Ναύκληρε, σπῆς ζωῆς μαζί τὴ θάλασσα
στὰ χρόνια ταξιδέγαμε τὰ πρῶτα,
δὲν ἀρμενίζεις μόνος πάλι πρὸς τὸ φῶς,
σ' ἀκολουθοῦμε σπῆ στερνὴ σου ρότα.*

Ο ΡΟΜΠΕΡ ΣΟΥΜΑΝ ΚΑΙ Η ΑΓΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τί είναι, στο βάθος, ή πολιτική, αν όχι ή οργάνωση τών κοινών αγαθών με σκοπό τή μεγαλύτερη δικαιοσύνη και αλληλεγγύη; Δέν είναι αυτός ένας σκοπός σημαδεμένος από αγιότητα; Ένας γάλλος επίσκοπος τόλμησε νά μιλήσει για «*τήν αγιότητα τής πολιτικής*». Έπειδή μερικοί μετατρέπουν τò έργο τής πολιτικής σέ πεδίο μηχανοραφιών, δολοπλοκιών και σκευωριών, για νά ίκανοποιήσουν φιλοδοξίες και προσωπικούς στόχους, δέν σημαίνει ότι ή πολιτική δέν θά ήταν «*μία από τισ ύψηλότερες μορφές τής αγαθοεργίας*» (Μπέργκσον).

Ο Ρομπέρ Σουμάν είναι μιὰ ζωντανή μαρτυρία γι' αυτό. Μέσα από τή ζωή του, πού είναι όλόκληρη αφιερωμένη στην πολιτική, τουλάχιστον από τὰ 32 του χρόνια, άστράφτει ή αγιότητα και τής πολιτικής και του έργαλείου πού θεωρούσε τόν έαυτό του και πού έθεσε άποφασιστικά στην ύπηρεσία του Θεού.

Η άκτινοβολία μιὰς ζωής

Ο Ρομπέρ Σουμάν ήταν ένας άνθρωπος ενότητας και επικοινωνίας. Η καλύτερη φιλοφρόνηση πού δέχθηκε γι' αυτό του τò χάρισμα, στο τέλος τής ζωής του, ήταν από τόν καγκελάριο Άντενάουερ. Στις 12 Σεπτεμβρίου 1962, αυτός ό τελευταίος άπηύθυνε προς τόν Ρομπέρ Σουμάν χειρόγραφη επιστολή, στην όποία λαμπυρίζει, σαν διαμάντι αυτή ή φράση: «*Σας σκέφθηκα πολύ την περασμένη έβδομάδα, γιατί σέ σας όφείλουμε τή φιλία πού ένώνει εις τò έξης τισ δύο χώρες μας*». Τήν προηγούμενη έβδομάδα, ό στρατηγός Ντε Γκώλ είχε έπισκεφθεί επισήμως τή Γερμανία, με τήν ιδιότητά του του άρχηγού του Κράτους. Τά μέσα μαζικής επικοινων-

νίας απέδιδαν σ' αυτόν τήν άποκατάσταση τής γαλλο-γερμανικής φιλίας, πού είχε επιτέλους πραγματοποιηθεί, άφου είχαν κυλήσει ποταμοί αίματος επί αιώνες στα τυρανισμένα τους χώματα. Ο στρατηγός έβαλε τò μεγάλο του γόητρο στο νά τήν ενισχύσει. Η φιλία ύπηρχε πριν άπ' αυτόν.

Ο Ρομπέρ Σουμάν, είχε μιὰ ύψηλή ιδέα για τήν πολιτική. «*Είναι πεδίον ίεραποστολής, έλεγε, όπως και άλλα μεγάλα πεδία τής ανθρώπινης δραστηριότητας, ή γεωργία, ή βιομηχανία και ή εκπαίδευση*». Είχε μπλέξει, χωρίς νά τò θέλει, με τήν πολιτική, τò 1919. Η λαϊκή Ένωση τής Άλσατίας - Λωραίνης χρειαζόταν έναν ίκανό νομικό για τήν πολύπλοκη έναρμόνιση τής τοπικής με τή γαλλική νομοθεσία, μετά τήν προσάρτηση τών δύο αυτών έπαρχιών στη Γερμανία για μισόν αιώνα. Δέν δέχθηκε νά έμφανισθεί στη λίστα παρά μόνον άφου πίστεψε ότι έπρόκειτο για μιὰ άποστολή διαφυλάξεως τής χριστιανικής ψυχής τών ανακτηθέντων πληθυσμών μπροστά στην άπειλή τής εκκλεικείσεως πού επέσειαν οι ίσχυροί και επιθετικοί πολιτικοί κύκλοι. Άφου μπήκε στην άρένα, θεώρησε τόν έαυτό του Χριστιανό σέ άποστολή. Ως κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος και άργότερα ως ύπουργός εργάσθηκε όχι μόνον «*σαν νά ήταν*» Χριστιανός, αλλά ήρεμα και άποφασιστικά «*ώς*» Χριστιανός, σύμφωνα με τή διάκριση πού έκανε ό Μαρταίν, τόν όποιον ό Ρομπέρ Σουμάν εκτιμούσε.

Στόν πολιτικό κόσμο, άπολάμβανε μοναδική εκτίμηση: «*Έκείνο πού κατ' άρχήν μου έκανε έντύπωση σ' αυτόν, ήταν ή άκτινοβολία τής έσωτερικής του ζωής. Βρισκόταν κανείς μπροστά σ' έναν άνθρωπο αφιερωμένο, χωρίς προ-*

σωπικές ἐπιθυμίες, χωρίς φιλοδοξία, μὲ πλήρη ἡρεμία καὶ διανοητικὴ ταπείνωση, ποὺ δὲν ζητοῦσε ἄλλο παρὰ νὰ ὑπηρετεῖ, ὅπου καὶ ὅταν αἰσθανόταν ὅτι ἐκαλεῖτο». Δὲν εἶναι αὐτὸ ἀναφορὰ σ' ἓνα πρόσωπο ποὺ φέρει τὸ ἀποτύπωμα τῆς ἀγιότητος; Αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι τόσο πιὸ πειστικὰ καθὼς δὲν προέρχονται ἀπὸ ἓναν καθηγητὴ τῶν οικονομικῶν ἐπιστημῶν, ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοῦ στρατηγοῦ Ντὲ Γκὼλ στὸ Λονδίνο, βουλευτὴ καὶ ὑπουργὸ τῆς 4ης Δημοκρατίας, μέλος τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Εἶναι ὁ André Philip, ὁ ὁποῖος ἀντιλήφθηκε πολὺ καλὰ τὴν ἐξαιρετικὴ φύση αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ τῆς Λωραίνης ποὺ οἱ περιστάσεις μετέτρεψαν σὲ νομοθέτη καὶ πολιτικὸ.

Ἡ συνείδηση ὅτι εἶναι ἐργαλεῖο στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ.

Οἱ περιστάσεις; Ναι, ἀλλὰ χωρίς τὸ στοιχεῖο τῆς τύχης. Ὁ Ρομπέρ Σουμὰν πίστευε πολὺ ἰσχυρὰ στὴ Θεία Πρόνοια. Γνώριζε ὅτι ἦταν ἐργαλεῖο. Ἦθελε νὰ εἶναι ἐργαλεῖο, μέσον, ὁδὸς τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, συνειδητὰ, αὐτόβουλα. Σὰν ἐργαλεῖο, δὲν χρειαζόταν νὰ ὑπολογίζει στὸν ἑαυτό του, στίς δυνάμεις του, τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ τὰ σχέδιά του. Ἦταν θερμὸς ὁπαδὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀπ. Παύλου ὅταν μιλάει γιὰ τίς «θύρες» ποὺ ἀνοίγουν ἢ κλείνουν (Α' Κορινθ. 16, 9 – Β' Κορ. 12 Πρ. 14, 27 καὶ ἐπίσης Ἀποκ. 3, 8). Ἡ ὀξεία αὐτὴ συνείδηση ὅτι εἶναι ἐργαλεῖο στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπο ἐλεύθερο, θαυμαστὰ ἐλεύθερο. Δὲν ἔχει πιά ἀνάγκη ἀπὸ τεχνάσματα καὶ ἐλιγμούς, στρατηγικὴ καὶ μακιαβελισμό, «αὐτὲς τίς βακτηρίες ποὺ προσφέρει ἡ εὐφροσύνη στὴν πολιτικὴ ἀβεβαιότητα».

Δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀφεθεῖ στὴ Θεία Πρόνοια. Κάτι ποὺ δὲν σημαίνει καθό-

λου ὅτι πρέπει νὰ παραμένει ἀδρανῆς, ἐν ἀναμονῇ. Ὁ Χριστιανὸς ποὺ ἀναμνησθῆται στὴν πολιτικὴ ὀφείλει νὰ εἶναι στὸ ὕψιστο σημεῖο ἀρμόδιος νὰ ἔχει τὸν πλήρη ἔλεγχο τῶν ὑποθέσεων. Ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀνησυχεῖ γιὰ τὸ μέλλον του. Δὲν πρέπει νὰ παραδίδεται σ' αὐτοὺς τοὺς εὐθραυστοὺς ἀνθρώπινους ὑπολογισμοὺς, τοὺς ἀνεπιβεβαιώσιμους. "Deus prouidebit" (ὁ Θεὸς προνοεῖ), ἐπαναλαμβάνε συχνὰ ὁ βουλευτὴς τῆς Λωραίνης, ἀντικατοπτρίζοντας τὴν πνευματικότητα ποὺ εἶχε ἀπλωθεῖ στὴ Γερμανία, στίς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα. Εἶχε σπουδάσει στὴ Βόννη, τὸ Μόναχο, τὸ Βερολίνο καὶ τὸ Στρασβούργο, καὶ εἶχε δεχθεῖ τὴν ἐπίδραση τῆς χριστιανικῆς φοιτητικῆς ἐνώσεως Unitas, ἔπειτα ἐνὸς ἀγίου ἐπισκόπου τοῦ Μέτς, τοῦ Bengler. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα, ἀκόμη μίᾳ φορὰ, τὸν καθιστοῦσε ἐλεύθερο. Ποτὲ δὲν ἔσπρωξε τὸν ἑαυτό του πρὸς τὰ ἔμπρός, ποτὲ δὲν κινήγησε μιὰ θέση ὑπουργοῦ, μιὰ ἐκπροσώπηση, μιὰ διάκριση. "Ὅχι γιὰ λόγους ἀρχῆς, ἀλλὰ γιὰ λόγους πίστεως." Ἐρχονταν πάντοτε σ' αὐτὸν γιὰ νὰ τὸν συμβουλευτοῦν, λόγῳ τῆς ἀρμοδιότητάς του, τῆς ἀκεραιότητάς του, τῆς ἀκτινοβολίας του, γιὰ τὴν ὁποία τόσο ὠραῖα μιλάει ὁ André Philip. Εἶχε γίνῃ ἀκόμη ἓνα σύμβολο συνδιαλλαγῆς, ὄχι τόσο μὲ τίς πράξεις του, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ εἶναι, ὅπως ὁ Διδάσκαλός του, «**πρῶος καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ**» (Ματθ. 11, 29).

Εἶναι, λοιπόν, τόσο ἐκπληκτικὸ ποὺ ἔκανε μεγάλα πράγματα; Ποῦ ἀνοίξε, πρὶν ἀπ' ὅλα, τὴν «κοινωνικὴ» ἐποχὴ στὴν ἱστορία τῶν ἀνθρώπων μὲ τὴν ἱστορικὴ του διακήρυξη τῆς 9 Μαΐου 1950; Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειώσουμε ὅτι ἡ προοπτικὴ μιᾶς εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος δὲν θὰ ἔφερνε καθόλου τὴ διάλυση τῆς Γαλλίας σ' ἓνα καινούργιο σύνολο. «Δὲν θὰ γίνουμε ποτὲ ἀρνητὲς τῆς Πατρίδας», ἔλεγε. Ὁ ἴδιος εἶχε μεγαλώσει σὲ μιὰ οἰκογένεια μὲ ζωνηρὸ πα-

τριωτισμό. Ἡ ἔνωση τῶν πατριδῶν στὸ εὐρωπαϊκὸ σύνολο θὰ μεγάλωνε τὸ ἔθνικὸ πνεῦμα. Ἐλλωστε ὑπάρχουν οἱ διαφορετικὲς γλῶσσες γιὰ νὰ διαφυλάττουν τοὺς πολιτιστικὸς θησαυροὺς, πού εἶναι πλούσιοι καὶ ποικίλοι.

«Ἡ κοινοτικὴ Εὐρώπη, ἔλεγε, δὲν θὰ εἶναι ποτὲ ἓνα μίξερ, ἀμερικανικοῦ τύπου». Ἀντίθετα, αὐτὸ πού συνεισέφερε ἡ κοινοτικὴ ἰδέα ἦταν τὸ τέλος τῶν αἱματηρῶν συγκρούσεων μεταξὺ ἔθνῶν ἀλληλέγγυων εἰς τὸ ἔξῃς. Τὸ εὐρωπαϊκὸ διάβημα ἦταν δημιουργημα ἑνὸς ἐργάτη τῆς εἰρήνης καὶ ὄχι ἡ συνέπεια ἑνὸς εἶδους ὁμοσπονδιακῆς μανίας.

Αὐτὸν τὸν πολιτικὸ ἄνδρα ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Μέτς θεώρησε καλὸ νὰ ὑποβάλει στὴ μακρὰ καὶ αὐστηρὴ διαδικασίᾳ πού εἶναι δυνατὸν νὰ ὀδηγήσει στὴν ἁγιοποίηση. Ὅσοι γνώρισαν τὸν Ρομπέρ Σουμάν – καὶ εἶμαι ἓνας ἀπ' αὐτοὺς – δὲν ἀμφιβάλλουν γιὰ τὴν ἀγιότητά του. Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία τὸν βρίσκει ἱκανὸ νὰ προσφερθεῖ σὰν παράδειγμα, ἡ μαρτυρία του, ἡ τόσο ἀπλὴ καὶ δυνατὴ ἑνὸς πολιτικοῦ, θ' ἀκτινοβολεῖ μὲ τὴ λάμψη τῶν μαρτύρων τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Θεὸς μόνον εἶναι ἅγιος. – Tu solus sanctus – ἡ ἀγιότητα ἑνὸς ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἀντανάκλαση, ἡ περισσότερο ἢ λιγότερο ζωηρὴ, τῆς μοναδικῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκη ἀπ' αὐτοὺς τοὺς μάρτυρες, συμπεριλαμβανομένης τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἴσως κυρίως σ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴ τῶν μεγάλων σχεδίων, τῶν θαυμαστῶν δυνατοτήτων καὶ τῆς χωρὶς καμία σκοπιμότητα, ἀνησυχητικῆς ἐξορμήσεως πρὸς τὰ ἔμπροσ. Στὸ κατώφλι μιᾶς χιλιετίας πού παραφυλάει τὴν ἀνθρωπότητα σὰν ἀνεξιχνίαστη ἄβυσσος, εἶναι περισσότερο ἀπὸ ποτὲ ἀπαραίτητο νὰ προβάλλονται παντοῦ στὸν κόσμον «ἄνθρωποι ἀφιερωμένοι»,

«μὲ πλήρη ἡρεμία καὶ ταπεινότητα», «πού ζητοῦν μόνον νὰ ὑπηρετοῦν ὅπου καὶ ὅταν αἰσθάνονται ὅτι καλοῦνται», γιὰ νὰ δίνουν στὴν ἀνθρώπινη κοινότητα σκοποὺς ἀντάξιους τοῦ θείου προορισμοῦ τῆς. Ἐνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους σκοποὺς εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ κοινοτικοῦ σχεδίου. «Ἡ Εὐρώπη ὀφείλει νὰ ξαναγίνει ὁδηγὸς γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα», ἔλεγε ὁ Ρομπέρ Σουμάν. «Ἡ ἔνωμένη Εὐρώπη προαπεικονίζει τὴν παγκόσμια ἐνότητα τοῦ μέλλοντος». Ἐλεγε ἐπίσης: «Ὁ κατακερματισμὸς τῆς Εὐρώπης ἔχει γίνει ἀναχρονισμὸς, ἀνοησία, ἀναρχία». Καὶ ὁ Ἀντενάουερ ἀγωνιζόταν «νὰ χαράξει αὐτὰ τὰ λόγια στὴ βαθειὰ συνείδηση ὄλων τῶν Γερμανῶν» (Ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἀντενάουερ). «Ὁ κατακερματισμὸς τοῦ κόσμου ἔχει γίνει ἀναχρονισμὸς, ἀνοησία, ἀναρχία», τὴν ἐποχὴ τῶν πυρηνικῶν, τῶν διαπλανητικῶν πυραύλων, τῆς ἄμεσης ἐπικοινωνίας μέσα ἀπὸ μία «νοσόφαιρα» πού χρησιμοποιοῦ εὐρύτατα ὁ «Πρίγκιπας αὐτοῦ τοῦ κόσμου», «φονιάς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀρχή». Πρέπει νὰ τὴν ἀφιερῶσουμε ὁλόκληρη στὸ Θεό· αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῶν Χριστιανῶν. Μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του, ὁ Ρομπέρ Σουμάν εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς προφήτες αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπανασύνδεσης τῆς μεγάλης ἀνθρώπινης οἰκογένειας. Καὶ τῆς ἀπόδοσης στὸ Θεὸ τῆς πορείας τῆς πρὸς τὴ Βασιλεία, χάρις στὸν πολυπλασιασμὸ τῶν πιστῶν - ἐργαλείων τῆς.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς 3ης χιλιετίας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἁγίους «πού ἀνταποκρίνονται στὰ μεγάλα σύγχρονα προβλήματα καὶ πού ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν πίστη, τὴ συμφιλίωση καὶ τὴν εἰρήνη».

RENÉ LEJEUNE

Ἐπίκαιρα

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΘΗΡΙΑ!

Κοινή είναι ἡ ἀναγνώρισις ὅτι ἡ ἠθικὴ κατάστασι στὸν τόπο μας ἐξελίσσεται ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ χειρότερο – χωρὶς, δυστυχῶς, νὰ συνυπάρχη καὶ μιὰ κοινή ἐπίσης προσπάθεια νὰ σταματήσῃ ἐπὶ τέλος αὐτὴ ἡ ὀλέθρια ἐξέλιξις καὶ ν' ἀντικατασταθῇ ἀπὸ μιὰν ἀνοδικὴν πορεία.

Καὶ ὅμως, ὅσο κι ἂν εἶναι ἀληθινὴ ἡ παραπάνω διαπίστωσις, δὲν γίνεται νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὴν ἀπελπισία, ἀφοῦ μιὰ τέτοια κατάστασι εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἀδύνατο νὰ βρῆ καὶ τὴν ἐλαχιστότερη θέσι σὲ μιὰ καρδιὰ χριστιανικὴ, δηλαδὴ σὲ μιὰ καρδιὰ ποῦ ὄχι μόνο δὲν ἔχει λησμονήσει τὸν Θεό, ἀλλὰ, ἀντίθετα, προσπαθεῖ ἀδιάκοπα νὰ καλλιεργήσῃ περισσότερο τὴ σχέση της καὶ τὸν σύνδεσμό της μαζί Του: Ἐκεῖνος **ἐξακολουθεῖ πάντα** νὰ εἶναι ἡ παντοδύναμη ἐλπίδα μας.

Ἔτσι, ἡ ἴδια αὐτὴ θέσι εἶναι καὶ τώρα αὐτὴ **ποῦ μᾶς προσφέρεται** καὶ μάλιστα **ἀδιάκοπα μᾶς προσκαλεῖ:**

– ὦ, ἀνόητοι, Γαλάται, τί γάχνετε καὶ δέρνηστε στὴν πιὸ ἀγωνιώδη ἀναζήτησι νὰ βρῆτε λύσι στὰ προβλήματά σας, ποῦ ὅλο-ένα καὶ μεγαλώνουν, ἐνῶ ἡ λύσι ποῦ ζητᾶτε, ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, προσωποποιημένη στὸ Θεανδρικό πρόσωπο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, **ἔχει γνῆ στὸς δρόμους καὶ σᾶς ἀναζητεῖ**, ἐτοιμὴ ν' ἀνταποκριθῇ σὲ κάθε πραγματικὴ, καὶ θεμιτὴ βέβαια, ἀνάγκη σας. Κάτω ἀπὸ τὴν πίεσι τῶν πραγμάτων, ἔχετε καταλάβει πῶς ἡ ἀληθινὴ αἰτία τῆς δυστυχίας σας εἶναι ἡ ἀνεξήγητα θρονιασμένη μέσα στὶς καρδιές σας **ἔχθρα σας πρὸς τὸν ἠθικὸ νόμο**. Ἀλλὰ παρ' ὅ-

λο ποῦ λέτε πῶς εἴσαστε Χριστιανοί, δὲν ἔχετε οὔτε κἂν προσεγγίσει **κάποια χριστιανικὴ κατήχησι**. Ἄλλιῶς δὰ θυμώσα-στε ὅτι σὲ κάθε χριστιανικὴ πίστι ἀπαραί-τητο στοιχεῖο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἠθικὸ νόμο εἶναι, σὲ κάθε μας πρόβλημα ἢ ἀνάγκη, **ἡ θαυματουργικὴ ἐπέμβασι τῆς θεϊκῆς ἀγάπης**: Δὲν εἶναι μόνο παραινέσεις καὶ ἐπιταγές, εἶναι λόγος ὁ Χριστιανισμός. Εἶναι, τὸ κυριώτερο, **δύναμι**, εἶναι τὸ **θαῦμα**, ποῦ ἔχει ἀναχθῆ σὲ στοιχεῖο ζωῆς, καὶ μάλιστα, γιὰ τὸν εἰλικρινὰ πιστό, **στὸ σπουδαιότερο στοιχεῖο ζωῆς!**

★★★

Τὸ παραπάνω τραγικὸ πρόβλημα, τὸν ἀδιάκοπα αὐξανόμενο ἠθικὸ ξεπεσμό, **ποῦ δὲν λέει νὰ σταματήσῃ**, πρέπει νὰ τὸν δοῦμε κι ἀπὸ μιὰν ἄλλη πλευρά: Ἐνῶ δὲν ὑπάρχει, ὅπως εἶπαμε, προσπάθεια γιὰ ἀνὸρθωσι, κάθε ἄλλο παρὰ λείπει **συναίσθησι τοῦ κακοῦ**, θρῆνος καὶ ὄδυρμός! Ποῦ δὲν ἔχει ὅμως τὴ σωστὴ κατεύθυνσι κι ἔτσι, ὅπως εἶναι φυσικό, **δὲν ἔχει ἀνάλογα ἀποτελέσματα**. Μά, βέβαια, ἀφοῦ ἡ προσοχὴ τῶν περισσώτερων ἀπ' ὅσους στενοχωροῦνται γιὰ τὴν κακὴν κατάστασι, ἀπασχολεῖται στὴν ἀναζήτησι **κομπογιανίτικων** μεθόδων θεραπείας, ποῦ νὰ βρεθῆ τέρμα τῶν δεινῶν; Καταντᾶει **ἀνοησία** αὐτὴ ἡ, δῆθεν, ἀναζήτησι τῆς αἰτίας τοῦ κακοῦ, ὅταν **ἡ αἰτία αὐτὴ εἶναι ὀλοφάνερη** καὶ **ὅλη τὴν ὥρα κραυγάζει!** Ἄν λοιπὸν δὲν τὴν ἀκοῦνε, οἱ πολλοί, αὐτὸ γίνεται ἐπειδὴ, ἀπλοῦστα, **δὲν θέλουν** νὰ τὴν ἀκούσουν. Δὲν τὴ βλέπουν, γιὰ τὴν θεληματικὴν κλείνουσι τὰ μάτια τους. Δὲν θέλουν δηλαδὴ ν' ἀναγνώ-

ρίσουν ὅτι πάει ὡς τώρα μισὸς σχεδὸν αἰώνας πού, σπὴ μεγάλη μας πλειονότητα – μὲ τὴν τιμητικὴ ἐξαίρεσι τῶν χριστιανῶν ἀγωνιστῶν, πού ὁ Θεὸς δὲν ἀφίνει ποτὲ νὰ λείγουν – σὰν Κράτος καί, ἀπὸ κοντὰ, σὰν Κοινωνία... ἔχουμε κηρύξει τὸν πόλεμο κατὰ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας Του. Εἴχαμε ἀρχίσει μὲ τὸ νὰ ἀφήσουμε νὰ κατευθύνουν τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, ὀλόκληρο τὸ Ἐκπαιδευτικὸ Σῶμα – κι ἀπὸ κοντὰ ὀλόκληρο σχεδὸν τὸν Κρατικὸ ὄργανισμό - **ἄθδει** υπάλληλοι, δηλωμένοι ἀγράμματοι, ἄξεστοι καὶ ἀνόητοι ἐχθροὶ ὄχι μόνο τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, ἀλλὰ καὶ κάθε πνευματικῆς φωνῆς. Πετάξαμε στὸ περιθώριο τοὺς ἀριστεῖς τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Τομέα. Καταντήσαμε τὸ Σχολεῖο ὄργανο ἀποκλειστικὰ τῶν ἀναρχικῶν καὶ τῶν παιδιῶν πού, φυσικά, δὲν ἔχουν πείρα. Ὑστερα τροποποιήσαμε τὴ Νομοθεσίαν ὥστε νὰ δῖνι κάθε ἐλευθερία στὴν ἀνθηκότητα! Καὶ τὸ «ῶραϊο» εἶναι πού... ξαφνιαζόμεστε γιατί ἡ κάθε λογῆς ἀτιμία κυριαρχεῖ τριγύρω μας!

Θυμώνουμε – καὶ πρέπει νὰ θυμώνουμε! – μὲ τοὺς ἑαυτοὺς μας, πού ἀγωνιστήκαμε νὰ μὴν ὑπάρχη δίπλα μας τίμιος ἄνθρωπος! Ἄς πάγουμε ἐπιτέλους νὰ εἴ-

μαστε χαζοὶ καὶ ἀνόητοι: Ἄν μᾶς ἀρέσει ἡ ἀτιμία πού ἐπλεόνασε, ἄς πάγουμε τὶς γευτοδιαμαρτυρίες. Ἄν δὲν μᾶς ἀρέσει, ἄλλος δρόμος δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὸ **νὰ γυρίσουμε στὴν Ἑλληνικὴ μας Ὁρθοδοξία**. Ἄλλὰ μὲ πληρότητα καὶ ἀμεσότητα. **Γρήγορα!** Πρῶτα-πρῶτα πρέπει νὰ διαφωτίσουμε τ' ἀδέλφια μας πού ἔχουν παρασυρθῆ στὸν ὀλέθριο κατήφορο τῆς ἀπιστίας. Ὅχι μόνο νὰ τὸν ἐγκαταλείγουν αὐτοί. Ἄλλὰ κι αὐτοί, ὅπως κι ἐμεῖς ὅλοι, νὰ διδάσκουμε, «ὅπου σταδοῦμε κι ὅπου βρεθοῦμε» ὅτι κανένας ἄπιστος δὲν ἔχει θέσι σ' αὐτὸ τὸ Κράτος πού ἔχει θεμελιωθῆ σὲ αἵματα ἡρώων καὶ μαρτύρων.

Δὲν πρόκειται μόνο γιὰ ἓνα σπουδαῖο χριστιανικὸ καθῆκον μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ μιὰ στοιχειώδη ὑποχρέωσι **πρὸς τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ μας**, νὰ συντηρήσουμε (τώρα μάλιστα πού γίνεται – σωστά – τόσος λόγος γιὰ τὸ φυσικὸ περιβάλλον) τὸ **ἀνθρώπινο περιβάλλον!** Ἄς τὸ καταλάβουμε ἐπὶ τέλους: Τὸ κακὸ ἔχει πιά φθάσει ὡς τὸ κόκκαλο: Κινδυνεύουμε νὰ ζοῦμε ὄχι πιά ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους, ἀλλὰ **ἀνάμεσα σὲ ἄγρια θηρία!**

Δ. Ν. ΠΟΘΟΣ (ΚΛΩΝΑΡΗΣ)

**Τὸ ἐπόμενο τεῦχος τῶν «Ἀκτίνων» δὰ
κυκλοφορήσῃ τὴν 1η Ὀκτωβρίου,
ὅπως κάθε χρόνο.**

ΣΧΟΛΙΑ

«ΕΣΧΑΤΗ ΩΡΑ ΕΣΤΙ»

Ἡ φοβερὴ τρομοκρατικὴ ἐνέργεια τῶν Πατρῶν μὲ τις τραγικὴς τῆς συνέπειες σηματοδοτεῖ μιὰ κλιμάκωση τῆς τρομοκρατίας, τῆς βίας καὶ τοῦ ἐγκλήματος στὸν τόπο μας.

Δὲν γνωρίζουμε κατὰ πόσο καὶ σὲ ποιο βαθμὸ οἱ τρομοκρατικὲς ἐνέργειες εἶναι εἰσαγόμενο προῖον ὅπως ἀπέδειξε ἡ ἐπιτυχημένη ἔρευνα καὶ ἐξάρθρωση ἀπὸ τις Ἀστυνομικὲς Ἀρχὲς τῆς συγκεκριμένης τρομοκρατικῆς ομάδος. Εἶναι ὅμως βέβαιο ὅτι ἡ ἐξάπλωση τῆς βίας, τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς τρομοκρατίας στὴ Χώρα μας ἔχει πάρει ἀπειλητικὲς διαστάσεις. Καὶ σίγουρα δὲν εἶναι ἀμέτοχοι στὰ ἐγκλήματα αὐτὰ καὶ πολλοὶ συμπατριῶτες μας. Αὐτὸ ἔχει διαπιστωθῆ μέχρι σήμερα σὲ πολλὲς περιπτώσεις, τελευταῖα δὲ καὶ μὲ τις συλλήψεις ἐμπόρων τοῦ λευκοῦ θανάτου (τῶν ναρκωτικῶν) σὲ μεγάλη ἔκταση ἀπὸ τις καταδικωτικὲς Ἀρχές.

Δὲν εἶναι πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ σπάνια ἄκουγε κανεὶς στὶς εἰδήσεις ἢ διάβαζε ρεπορτάζ γιὰ ληστείες, φόνους καὶ κλοπές. Σήμερα δὲν περνάει ἡμέρα ποὺ νὰ μὴ πληροφοροῦμεθα ἀπὸ τὰ μέσα ἐνημερώσεως γιὰ πληθὸς τέτοιων ἐγκλημάτων.

Καὶ γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἀγωνιώδες ἐρώτημα: ποῦ θὰ πάει αὐτὴ ἡ κατάσταση;

Φθάσαμε στὸ σημεῖο νὰ μὴ αἰσθανόμαστε ἀσφαλεῖς οὔτε μέσα στὸ σπίτι μας.

Καὶ ἐνῶ ὅλα αὐτὰ τὰ τραγικὰ συμ-

βαίνουν, ἐμεῖς διασκεδάζουμε ἀμέριμνοι καὶ δὲν κάνουμε τίποτα γιὰ νὰ προλάβουμε τὸ κακό. Ἡ μᾶλλον κάνουμε ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ τροφοδοτοῦμε αὐτὴ τὴν κατάσταση μὲ τις τηλεοπτικὲς ἐκπομπὲς βίας, τρομοκρατίας καὶ ἐγκλήματος καὶ τὸν ἀκήρυκτο πόλεμο κατὰ τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιών. Ἡ μοναδικὴ μας ἐπιδίωξη εἶναι ἡ ἀπόκτηση ὅσο τὸ δυνατόν περισσοτέρων ἀγαθῶν (καὶ μάλιστα ἀκόπως) καὶ ἀλληλοσπαρασσώμαστε μὲ τοὺς παντοειδεῖς σκληροὺς ἀνταγωνισμοὺς, τοὺς κομματικοὺς συνδικαλισμοὺς, τις ἀπεργίες χωρὶς τέλος κ.λ.π.

Ξεχάσαμε τὸ ὅτι: «**Θεὸς οὐ μκκτηρίζεται**» καὶ ὅτι: «**Οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ ἀπολοῦνται**».

Καὶ λοιπὸν «**ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ**»;

Ἐὰν δὲν μετανοήσουμε καὶ δὲν ἀλλάξουμε τρόπο σκέψεως καὶ ζωῆς, ναί, εἶναι ἐσχάτη ὥρα γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς καὶ γιὰ τὸν τόπο μας γενικότερα.

Δὲν εἶναι κἄν ἡ ἐντεκάτη ὥρα, εἶναι δώδεκα παρὰ πέντε. Θὰ συνέλθουμε ἔστω καὶ αὐτὰ τὰ τελευταῖα λεπτὰ τῆς ὥρας;

ΚΙ ΟΜΩΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΔΑ

Ναί, ὑπάρχει ἐλπίδα, γιὰ τὴν ὁ Θεὸς δὲν ἄφησε «**ἀμάρτυρον**» τὸν λαὸν Αὐτοῦ.

Ἐπάρχουν καὶ σήμερα οἱ λίγοι ποὺ ἔχουν τάξει ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς τους νὰ ἀγωνισθοῦν καὶ νὰ μαρτυρήσουν τὴν ἀλήθεια.

Τὸ νεοελληνικὸ χριστιανικὸ κίνημα ποὺ ἄρχισε κυρίως στὶς ἀρχὲς τοῦ

αἰῶνος μας (στό ὁποῖο ἔχει τήν τιμὴ νὰ ὑπηρετεῖ καί αὐτὸ τὸ Περιοδικό) ἔχει ἀφήσει φανερά τὰ σωτήρια ἴχνη του στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία. Καί ἂν σήμε-ρα ὑπάρχει κάποια ὑγεία μέσα στὴν κοι-νωνία μας αὐτὴ ὀφείλεται, κυρίως, στὴν εὐεργετικὴ ἐπίδραση τῆς προσπάθειας αὐτῆς, στὰ πλαίσια πάντοτε τῆς Ὁρθό-δοξης Ἐκκλησίας μας.

Καί εἶναι παρήγορο ὅτι τὸν τελευ-ταῖο καιρὸ οἱ προσπάθειες αὐτὲς τῶν χριστιανικῶν Ἀδελφοτήτων καὶ Ὁργα-νώσεων καθὼς καὶ πολλῶν Ἱ. Μητρο-πόλεων ἔχουν ἐπιδράσει σημαντικά καὶ στὶς τάξεις τῶν νέων μας.

Οἱ πολλὲς χιλιάδες τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων μας ποὺ πέρασαν ἀπὸ τὰ Κα-τηχητικά Σχολεῖα, τὶς Χριστιανικὲς Μα-θητικὲς Ὁμάδες, τὶς Χριστιανικὲς Κα-τασκηνώσεις καὶ ἀπὸ ἄλλες παρόμοιες πνευματικὲς εὐκαιρίες, ἔχουν πυκνώσει τὶς τάξεις τῶν νέων μας ἀλλὰ καὶ πολ-λῶν μεγαλυτέρων ποὺ βρῆκαν τὸ νόη-μα τῆς ζωῆς καὶ ἀποτελοῦν σήμερα τὰ ὑγιᾶ κύτταρα τῆς κοινωνίας μας.

Πολὺ ἐνθαρρυντικὴ εἶναι καὶ ἡ δρα-στηριότητα τῆς Χριστιανικῆς Φοιτητι-κῆς Ἐνώσεως, ποὺ ἐκδίδει καὶ τὸ θαυ-μάσιο σὲ περιεχόμενο καὶ ἐμφάνιση πε-ριοδικὸ «Παρεμβολή», καθὼς καὶ ἄλ-λων χριστιανικῶν φοιτητικῶν ὀργανώ-σεων. Ἐπίσης ἐλπιδοφόρα εἶναι καὶ ἡ πληθώρα τῶν χριστιανικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν ποὺ ἐκδίδονται στὶς ἡμέρες μας.

Παρατηρεῖται ἐπίσης μιὰ ἀνθηση καὶ στὸν Ἱερό Κλῆρο μας μὲ τὸν ἐμ-πλουτισμὸ του μὲ εὐσεβεστάτους νέους καὶ μορφωμένους Κληρικούς. Πάρα πολλοὶ νέοι ἐπίσης μετέχουν στὶς ποικί-λες δρατηριότητες Ἱερῶν Μητροπόλε-ων. Θὰ ἀναφέρω, σὰν παράδειγμα, τὴ νεανικὴ κίνηση τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς, ποὺ πρόσφατα (Κυριακὴ 28 Ἀπριλίου) ὀργάνωσε μιὰ θαυμάσια νε-ανικὴ γιορτὴ στό Στάδιο Εἰρήνης καὶ

Φιλίας μὲ συμμετοχὴ χιλιάδων νέων σὲ νεανικὲς χορωδίες καὶ χορευτικὰ συγ-κροτήματα παραδοσιακῶν χορῶν, θεα-τρικὴ παράσταση κ.λ.π. Ὑπάρχει λοι-πὸν ἐλπίδα, ἂν ὅλοι μας δώσουμε τὸ «παρὼν» σὲ ὄλες αὐτὲς τὶς χριστιανι-κὲς προσπάθειες.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΡΙΣΕΩΣ

Ἔχει γίνεи κοινὸς τόπος ἡ ἐπισή-μανση τῆς ἠθικῆς κρίσεως, ποὺ χαρα-κτηρίζει τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία τῶν ἡ-μερῶν μας. Ὁ περασμένος Μάιος ἔδω-σε ἀφορμὴ ἀπὸ δύο γεγονότα, γιὰ τὰ ὁποῖα θὰ γίνεи στὴ συνέχεια λόγος, γιὰ νὰ ἐπιχειρηθεῖ μιὰ σύγκριση μὲ τὸ ὄχι πολὺ μακρυνὸ παρελθὸν καὶ νὰ ἀντιλη-φθοῦμε ἔτσι τὴν κρισιμότητα τῶν και-ρῶν:

«Ἀντιρρησίες συνειδήσεως»

Ἐνῶ τὸ ἔθνος μὲ τὴν συμμετοχὴ καὶ τῶν παλαιῶν συμμάχων του ἐόρτα-ζε τὴν πεντηκοστὴ ἐπέτειο τῆς μάχης τῆς Κρήτης καὶ ἀκριβῶς μετὰ ἀπὸ τὴν σχετικὴ τιμητικὴ ἐκδήλωση στό μνημεῖο τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου, στὴν Ἀθή-να, ἀκολούθησε εὐθὺς ἀμέσως διαδή-λωση στό κέντρο τῆς Πρωτεύουσας, μὲ τὴν ἀναπόφευκτη διακοπὴ τῆς κυκλο-φορίας καὶ τὴν ἀνοχὴ τῆς Ἀστυνομίας ἀπὸ τοὺς «ἀντιρρησίες συνειδήσεως» μὲ αἴτημα τὴν «καθολικὴ ἄρνηση στρατεύ-σεως». Ἡ ἐπιλογὴ τῆς ὥρας καὶ τῆς ἡμέρας γιὰ τὴν ἐκδήλωση αὐτὴ ἀπὸ τοὺς διαδηλωτές, ὀδηγεῖ στὴν ὑπόθεση ὅτι οἱ φωνασκοῦντες ἀποδοκιμάζουν τοὺς ἀ-γῶνες τῶν τιμημένων μαχητῶν τῶν ἐ-θνικῶν ἀγῶνων καὶ ὑποτιμοῦν τὶς θυ-σίαις τῶν ἡρωικῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδας πεσόντων, χάρις στὶς ὁποῖες δὲν δια-βιοῦν ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῆς «νέας τάξε-ως πραγμάτων» ποὺ ἐφιλοδόχησε ὁ Χί-τλερ καὶ τὸ ναζιστικὸ κόμμα του νὰ ἐπιβάλουν στὴν Εὐρώπη.

Ἀλλὰ βέβαια τὰ διάφορα ὑποπτα «φιλειρηνικά» κινήματα, ἡ καλλιέργεια

του πιο φτηνής ποιότητας έπικουρείου πνεύματος, σε συνδυασμό με την υποβάθμιση της Παιδείας και την παραχάραξη της Ιστορίας, συντελούν στην άτροφία του έθνικού αίσθήματος με τις γνωστές διαβρωτικές συνέπειες στις νεανικές συνειδήσεις.

Είναι βέβαια καθήκον της Πολιτείας να μη ενδώσει στις φωνασικές των πάσης φύσεως «άντιρρησιών συνειδήσεως», διαπραγματευόμενη έναλλακτικές λύσεις σε αντίσταθμισμα της στρατιωτικής θητείας, εις βάρος της άμυνας της χώρας και των υπηρετούντων στις ένοπλες δυνάμεις νομοταγών στρατευσίμων. Παράλληλα όμως είναι καθήκον και των παλαιότερων γενεών να καλλιεργούν στους νεώτερους το έθνικό αίσημα εξαίροντας ό,τι θετικό διακρίνει την έλληνική φυλή και άποφεύγοντας τις συνήθειες μεμψιμοιρίες, που όδηγούν στον μαρασμό και την άδιαφορία.

Οί Βορειοηπειρώτες φυγάδες

Τις ίδιες ήμέρες ένα άλλο γεγονός που και αυτό υπήρξε αίτια θλίψεως της έθνικής ζωής ήταν ή ενέργεια της Πολιτείας να περιμαζέψει από το κέντρο της Αθήνας μεταξύ των Άλβανών φυγάδων και σημαντικό αριθμό Βορειοηπειρωτών προσφύγων, με άπώτερο σκοπό τον άναγκαστικό έπαναπατρισμό του στις έστιες των.

Είναι πράγματι λυπηρό την στιγμή που ή Αθήνα και τα πλούσια περίχωρά της είναι γεμάτα από πάσης φύσεως λευκούς και έγχρώμους μετανάστες που άπασχολούνται σε διάφορες βοηθητικές έργασίες, να άδιαφορεί αυτή ή κοινωνία για την άπορρόφηση μερικών εκατοντάδων ή λίγων χιλιάδων όμοιοθών ταλαιπωρημένων φυγάδων, οί όποιοι ύστερα από δεκαετίες φτώχειας και καταπίεσεων κατέφυγαν στον τόπο μας για έξεύρεση τύχης.

Ή κοινωνία της Αθήνας της δε-

κατίας του 40-49 παρά τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες με την πρωτοβουλία της Έκκλησίας όργάνωσε την «Πρόνοια των οικογενειών των στρατευμένων», τα συσσίτια της κατοχής, το δέμα του έπαναπατρισμού των άνταρτοπλήκτων και απέδειξε την ζωντανία της και τον ψυχικό της πλούτο ενώ ή εύημερούσα κοινωνία του 1991 – με την φωτεινή εξαίρεση ώρισμένων ιδιωτικών πρωτοβουλιών – ένοχλείται κατά μέγιστο μέρος της από την παρουσία των δυστυχισμένων αυτών Έλλήνων και άδιαφορεί για την προσωρινή και όριστική τακτοποίησή τους, προκαλώντας την άπογοήτευση στους άνθρώπους αυτούς.

Έλειψε ό συναγεμός της αγάπης στην έπιβεβλημένη έκ των πραγμάτων έκταση, που σε παλαιότερες έποχές με πολύ περιορισμένα οικονομικά μέσα έπούλωνε πληγές και γέμιζε τις ψυχές με έλπίδα για ένα αύριο καλύτερο από το χτές.

Τα δύο αυτά γεγονότα άποτελούν μέτρο συγκρίσεως δύο έποχών, όχι και τόσο μακρυνών μεταξύ των, και δίδουν άφορμή έλέγχου για σοβαρότατες παραλείψεις για όσους έχουν το αίσημα της ευθύνης για την πνευματική πορεία της έλληνικής κοινωνίας.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Μεταπολεμικά ό τύπος, είτε ήμερήσιος είτε περιοδικός, έχει έξελιχθεί στην «τετάρτη έξουσία», όπως άποκαλείται, κάθε δημοκρατικής πολιτείας. Όμως, ενώ από την φύση τους, οί άλλες τρεις έξουσίες, Νομοθετική, Έκτελεστική και Δικαστική, έχουν έξ όρισμού σαν άποστολή την σύνθεση και την άρμονική όλοκλήρωση του δημοκρατικού ιδεώδους, με τα έπι μέρους όργανα που προβλέπει ό Συνταγματικός Χάρτης κάθε χώρας (Βουλή – Κυβερνητικές Ύπηρεσίες – Δικαστήρια), ό

τύπος παρακολουθεῖ τὴν ἄσκηση τῆς λειτουργίας τῶν παραπάνω ἐξουσιῶν, ὄχι μόνο παρεμβαίνοντας κριτικά μετὸν δημοσιογραφικὸ κάλαμο τῆς ἐνημέρωσης, ἀλλὰ ἀνταγωνιζόμενος, πολλές φορές, τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως τῶν Ἐξουσιῶν αὐτῶν.

Καὶ γιὰ μὲν τὴν κριτικὴ παρέμβαση τοῦ Τύπου στὰ δρώμενα μέσα σὲ μιὰ δημοκρατικὴ Πολιτεία ἀπὸ τὶς συντεταγμένες λειτουργίες τῶν ὀργάνων τῆς καμμίας ἀντίρρηση δὲν μπορεῖ νὰ προβληθῆ, ἀλλ' ἀντίθετα, σὰν στοιχεῖο ὑγιоῦς ἀσκήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ στοχασμοῦ καὶ τῆς ἔκφρασης, εἶναι ἐπιβεβλημένη καὶ εὐπρόσδεκτη γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας τῶν πολιτειακῶν θεσμῶν.

Ὅταν ὅμως στὸ προσκῆνιο ἐμφανίζεται ἡ ἀνταγωνιστικὴ τῶν θεσμῶν δημοσιογραφία καὶ κάτω ἀπὸ τὶς συνταγματικὲς ἐγγυήσεις τῆς ἐλευθεροτυπίας προσπαθεῖ νὰ ἀνατρέψῃ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Δημοκρατίας καὶ εἰδικώτερα αὐτὰ πού ἀναφέρονται στὴν ἰσονομία καὶ τὴν πειθαρχία ὄλων σ' αὐτὸ πού ἡ ἐκάστοτε Βουλευτικὴ πλειοψηφία ἐπέन्दυσε, χάριν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, μετὸν θώρακα τοῦ ἰσχύοντος νόμου, τότε ἀρχίζει νὰ διερωτᾶται κανεὶς ἂν ἡ ἔκφραση αὐτὴ τοῦ Τύπου, ἔχει θέση μέσα σὲ μιὰ δημοκρατικὴ κοινωνία καὶ ἂν δικαιούται νὰ ἐξαιρεῖται τῶν συνεπειῶν τοῦ Νόμου, πού ἐπιφυλάσσονται στοὺς παραβάτες του, ἐπικαλούμενη μάλιστα τὰ συνταγματικὰ προνόμιά της.

Γίνεται σαφές, ὅτι ἀναφερόμαστε στὸν θόρυβο πού γεννήθηκε πρὸ ἡμερῶν ἀπὸ τὴν ποινικὴ δίωξη ὠρισμένων ἐκδοτῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων τῆς Ἀθήνας, μετ' ἀφορμὴ τὴν δημοσίευση προκηρύξεως τῆς γνωστῆς τρομοκρατικῆς ὀργάνωσης, μετὰ τὰ τόσα θύματα τῆς ὤμης καὶ παρανοϊκῆς βίας, τὴν ὁποία μετ' ἐκπληκτικὴ συνέπεια ὑπηρετεῖ.

Οἱ ἀντιδράσεις λοιπόν, πού συνόδευσαν τὴν νόμιμη ἄσκηση τῆς παραπάνω ποινικῆς δίωξης, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν θιγομένων ἐκδοτικῶν συγκροτημάτων καὶ τῆς συντεχνιακῆς ἔκφρασης τῆς ἀθηναϊκῆς δημοσιογραφίας, φέρνουν στὴν ἐπιφάνεια τὸ γνωστὸ πρόβλημα τῆς ἀξιολόγησής τῶν συνταγματικῶν κατοχυρωμένων δικαιωμάτων καὶ τῆς προτεραιότητος πού εἶναι ἀνάγκη νὰ παρέχεται στὴν προστασία βασικῶν κοινωνικῶν ἀγαθῶν (ζωή, ἐξασφάλιση ἐργασίας, ἐλευθερία σκέψης καὶ ἔκφρασης κ.ο.κ.). Ἔτσι ἔρχεται ἀβίαστα σὰν πρωταρχικὸ καθῆκον ἡ ἐπιλογή τῆς προστασίας τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὶς ἀνανδρες καὶ δολοφονικὲς ἐπιθέσεις τῶν ἀνωμάτων τρομοκρατῶν, πρᾶγμα πού ἐπιτυγχάνεται καὶ μετὰ τὴν ἀπαγόρευση τῆς δημοσιοποίησης τῶν ἰδεολογικῶν παραληρημάτων τους καὶ ἔπειτα ἔρχεται ἡ προστασία τῆς δημοσιογραφικῆς ἔκφρασης, πού καὶ χωρὶς αὐτὴν, σὲ ἀπόλυτη ἢ ἀχαλίωτη ἐλευθερία, σὲ κάποια φάση κοινωνικῶν διακινδυνεύσεων, ἡ κοινωνία μπορεῖ νὰ πορευθῆ στὴν πραγμάτωση τῶν εἰρηρικῶν στόχων της. Ἄλλωστε, ἀφοῦ ὑπάρχει συντεταγμένη λειτουργία τῆς Δικαστικῆς Ἐξουσίας, πῶς νομιμοποιεῖται ἡ ὁποιαδήποτε ἐπαγγελματικὴ τάξη, πού θίγεται, ἐνδεχομένως, ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ κάποιου νόμου, νὰ ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπαρξὴ του πρὶν κἂν ἀποφανθῆ γιὰ τὴν συνταγματικότητά του τὸ ἀρμόδιο δικαστικὸ ὄργανο;

Χρειαζεται λοιπόν καὶ στὴν Πατρίδα μας ἡ καλλιέργεια μιᾶς πραγματικῆς Ἀγωγῆς πολίτου, πού νὰ ἀναβαθμίσῃ τὶς σχέσεις ὀμαλοῦς συμβιώσεως ἀνθρώπων καὶ θεσμῶν, μετὰ κριτήριον πάντοτε τὸν σεβασμὸ τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν ὀργάνων τους, τῶν ὁποίων φορεῖς θὰ εἶναι πρόσωπα πού σέβονται πρωταρχικὰ τὶς ἀξίες Ἄνθρωπος, κοινωνικὴ εὐθύνη, δι-

καιον, ἅγιον.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ἀπὸ τὴν 7η μέχρι τὴν 20ην Φεβρουαρίου τρέχοντος ἔτους συνήλθε στὴν Καμπέρρα τῆς Αὐστραλίας ἡ Ζ' Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τὸ γενικὸ θέμα: «Ἐλθέ Πνεῦμα Ἅγιον – ἀνακαίψισον πᾶσαν τὴν κτίσιν».

Εἰς τὸ μήνυμα τὸ ὁποῖο ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἐν λόγῳ Συνέλευση ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Δημήτριος περιέχονται καὶ τὰ ἐπόμενα:

«Ἡ τοιαύτη διακήρυξις ἀπὸ τοῦ ὑψίστου καὶ πλέον ἐπισήμου βήματος τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ δὴ εἰς πρωτοφανῆ ἀριθμὸν συνέδρων, σκοπὸν ἀσφαλῶς ἔχει ὄχι μόνον νὰ ὑπενθυμίσῃ ἐνδοχριστιανικῶς εἰς τὰς Ἐκκλησίας-Μέλη ὅτι ὁ μόνος Παράκλητος ... παραμένει πάντοτε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπαντήσῃ διορθωτικῶς εἰς τὰ παγκόσμια καὶ πάσης ιδεολογικῆς ἀποχρώσεως οἰκολογικὰ κινήματα τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὅτι, ἐὰν τὰ αἰτήματα αὐτῶν ἐξαντλοῦνται εἰς τὴν ὀριζοντίαν καὶ λησμονοῦν τὴν κατακόρυφον εἰς οὐδένα ἀπολύτως θὰ ὠφελήσουν τὴν ἐπ' ἐσχάτων ἰδιαιτέρως ὀδυνωμένην δημιουργίαν, ἔμψυχον καὶ ἄψυχον. Διότι ὄντως «οὐκ ἔστι ἐν ἄλλω τινὶ ἡ σωτηρία εἰ μὴ ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Πράξ. 4, 10-12) καὶ «οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Α' Κορ. 12, 3)»

Ἡ ἐπισήμανση αὐτὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου γιὰ τὸ τόσο ἐπίκαιρο ἀλλὰ καὶ ἀνησυχητικὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα, θέτει αὐτὸ στὴ σωστὴ του βάση καὶ δίνει τὴν σωστὴν κατεύθυνση πρὸς τὴν ἀντιμετώπισή του. Ἡ ἀπληστία τοῦ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ἐκμεταλλευσόμενος τὴς δυνατοτήτες ποῦ τοῦ παρέχει ἡ ἀναπτυσσόμενη τεχνολογία δημιουργεῖ τὸ ὄξυ αὐτὸ πρόβλημα τῶν καιρῶν μας, ἡ ἀν-

τιμετώπιση τοῦ ὁποῖου – ὅπως λέγει καὶ τὸ πατριαρχικὸ μήνυμα – δὲν εἶναι μόνον θέμα τεχνικῶν προσπαθειῶν καὶ κοινωνικῆς ὀργανώσεως καὶ κρατικῆς μέριμνας, ἀλλὰ κυρίως ἐπιστροφῆς στὸν χριστιανικὸ κανόνα ζωῆς καὶ σεβασμοῦ τῆς θείας Δημιουργίας.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Σὲ σχόλιο τοῦ Τομέα Τύπου τῆς Χ.Ε.Ε., στὸ τεύχος Μαΐου τῶν «Ἀκτίων», χαρακτηρίζεται ὡς μιὰ λησμονημένη ἐπέτειος ἡ 6 Ἀπριλίου 1941.

Εἶναι παρήγορο ὅτι τὸ Κράτος ἀποφάσισε καὶ ἐόρτασε ἐφέτος τὴν συμπλήρωση μισοῦ αἰῶνα, ἀπὸ τὴς ἡρωικῆς μάχης ἐναντίον τῶν ναζιστῶν, στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ στὴν Κρήτη τὸ 1941.

Γιὰ νὰ μὴ ξεχνᾶμε οἱ παλαιοὶ καὶ νὰ μαθαίνουν οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι πολλὰς φορὲς εἶναι τελείως ἀκατατόπιστοι. Ἄς σημειωθῇ ὅτι, ἕνα περίπου μῆνα πρὸ τοῦ ἐορτασμοῦ, ἔδωσε λευκὲς κόλλες ὀλη ἢ τρίτη, καὶ μεγάλο μέρος τῆς δευτέρας τάξης Λυκείου, περιοχῆς τ. Διοικήσεως Πρωτευούσης, προκειμένου νὰ γράψουν ἔκθεση γιὰ τὴν Μάχη τῆς Κρήτης, θέμα ποῦ τοὺς εἶχε δοθεῖ δύο μέρες νωρίτερα. Ἰσχυρίσθησαν, κυρίως, τὰ παιδιά ὅτι δὲν βρῆκαν στοιχεῖα.

Ἄς σημειωθῇ ἐπίσης ὅτι ὑπῆρξαν ἐνήλικες, μεταξὺ αὐτῶν καὶ δημοσιογράφοι, ποῦ εἰρωνεύθησαν τὴν ἰδέα καὶ τὸν τρόπο τοῦ ἐορτασμοῦ.

Ἐλεύθερη καὶ εὐκόλη εἶναι ἡ κριτικὴ γιὰ τὸν τρόπο. Ἡ ἰδέα ὅμως τοῦ ἐορτασμοῦ ἦταν ἔμπνευση μὲ διεθνή ἀντίκτυπο, ἀφορμὴ νὰ διδαχθοῦν οἱ πολὺ νέοι, καὶ ἐρέθισμα γιὰ τὴν ἀνύψωση τοῦ ἠθικοῦ καὶ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, καὶ γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῶν θυσιῶν τῶν παλαιότερων καὶ τῆς ἐξάρσεως ποῦ διεῖπε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Η ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Με τὸν τίτλο «Μία συνάντηση γιὰ τὴν γιορτὴ τῆς γυναίκα ἀλλοιώτικη ἀπὸ τὶς ἄλλες», δημοσιεύθηκε στὸ τεύχος Ἀπριλίου 1991 τοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Κόσμος τῆς Ἑλληνίδος» ἄρθρο, ποῦ ἀφορᾷ τὴν προσφορὰ τῆς χριστιανικῆς Ἑλληνίδας στὶς φυλακισμένες.

Γιὰ τὸ ἴδιο θέμα, καὶ με σκοπὸ τὴν πληροφόρηση εὐρύτερου κοινοῦ, εἶχε σταλῆ στὶς 18 Μαρτίου ἐπιστολὴ συνεργάτου μας πρὸς τὴν ἐφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὶς 23 Ἀπριλίου.

Πρὸς ἐνημέρωση τῶν ἀναγνωστῶν τῶν «Ἀκτίνων» παρατίθεται ἡ ἐπιστολὴ ὡς ἐδημοσιεύθη:

«Με τὴν εὐκαιρία τῆς παγκόσμιας ἡμέρας τῆς γυναίκα, τὰ σωματεῖα «Ἐνωση Ἐπιστημόνων Γυναικῶν», «Πανελλήνια Ἐνωση Γυναικῶν» καὶ «Μητέρες Ἐπιστήμονες Πολύτεκνες», ὀργάνωσαν στὴν αἴθουσα τοῦ Φ.Σ. «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» τὴν 20-3-91 τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὴν ἀθόρυβη, ἀλλὰ πρωτότυπη καὶ δυναμικὴ προσφορὰ γυναικῶν στὸν τόπο μας, με θέμα «45 χρόνια κοντὰ στὴν φυλακισμένη γυναίκα».

Πληροφορηθήκαμε λοιπὸν ὅτι, ἐπὶ μισὸ περίπου αἰῶνα, ὁμάδες γυναικῶν

τῆς Προνοίας Συνεργαζομένων Χριστιανικῶν Σωματείων «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος», περνοῦν ἀνελλιπῶς, ἕνα ἀπόγευμα τῆς ἐβδομάδας, στὶς γυναικεῖες φυλακὲς τῆς Ἀθήνας. Ἡ δραστηριότητά τους εὐρεία καὶ πολυποίκιλη. Ἀκούραστη καὶ συνεχῆς ἐπικοινωνία με τὶς φυλακισμένες. Πνευματικὴ καὶ ὕλική συμπαράσταση, ἀνάπτυξη φιλίας, φροντίδα γιὰ τὴν ἐκπροσώπησή τους στὸ Δικαστήριον, ἀλλὰ καὶ φιλικὴ παρουσία κατὰ τὴν δίκη, ἐκτέλεση ὄλων τῶν μικρῶν ἢ μεγαλύτερων παραγγελιῶν, μικρὲς ψυχαγωγικὲς ἐκδηλώσεις κατὰ τὶς ἑορτὲς κ.λ.π. κ.λ.π.

Μετὰ τὴν ἀποφυλάκιση φιλοξενία τῶν πρώην κρατουμένων σὲ εἰδικὰ δημιουργηθέντα ἀπὸ τὸ 1968 ξενῶνα, φροντίδα γιὰ τὴν ὑγεία τους, σωματικὴ καὶ ψυχικὴ, τὴν ἐπανασύνδεση με τὴν οἰκογένειά τους, ποῦ πολλὲς φορὲς τὶς διώχνει, τὶς θεωρεῖ νεκρὲς, τὶς ἔχει ξεγράψει, τὴν ἐπαναπροσαρμογὴ τους στὴν κοινωνία καὶ τὴν ἀνεύρεση ἐργασίας. Μέχρι καὶ δύο (2) μικρὰ διαμερίσματα ἀγοράστηκαν, ὅπου ἐγκαταστάθηκαν ἀποφυλακισμένες μητέρες με τὰ παιδιά τους».

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΥΠΟΥ
ΤΗΣ Χ.Ε.Ε.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Ἀγαπητὲς «Ἀκτίνες»,

Εἶναι ἄξιο πολλῆς προσοχῆς ὅτι στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωσὴ (μόλις δόθηκε ἡ σχετικὴ ἐλευθερία στὶς θρησκευτικὲς ἐκδηλώσεις) καὶ στὴ Ρουμανία (μετὰ τὴ μεταπολίτευση) δημιουργήθηκαν ἀμέσως ζωηρὲς κινήσεις Χριστιανῶν Ὁρθοδόξων, ποὺ θέλουν νὰ δώσουν τὸ παρὼν στὴν προσπάθεια κοινωνικῆς ἀνορθώσεως καὶ κυρίως πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ λαοῦ.

Ἀπὸ τὶς πολλὲς ἐκδηλώσεις αὐτοῦ τοῦ εἶδους θὰ ξεχωρίσω δύο κινήσεις ἱατρῶν.

α) Στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωσὴ δημιουργήθηκε ἡ «Κίνηση Χριστιανῶν Ἱατρῶν τῆς Μόσχας». Οἱ ἱατροὶ αὐτοὶ διωργάνωσαν κατ' ἀρχὰς ἓνα Συνέδριο, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σοβιετικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, καὶ συζήτησαν τὶς προοπτικὲς καὶ τὶς δυνατότητες βοήθειας τῶν μελῶν τῆς Κινήσεως στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Στὴν Κίνηση μετέχουν κατὰ κύριο λόγο ἱατροὶ (περὶ τοὺς σαράντα), ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς, μηχανικοὶ καὶ καλλιτέχνες, οἱ ὁποῖοι σκοπεύουν νὰ ἀναπτύξουν δράση σὲ διάφορα Ἰδρύματα τῆς πόλεως, στὰ νοσοκομεῖα, στὶς κλινικὲς γιὰ παιδιὰ μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες, στὰ γηροκομεῖα καὶ στὰ κέντρα ἀποτοξινώσεως ναρκομανῶν. Ἀναμένουν τὴν ἐπίσημη ἀναγνώρισή τους ἀπὸ τὸ Κράτος γιὰ νὰ τεθοῦν ἐπὶ τὸ ἔργον.

β) Πιο πολὺ ἔχει προχωρήσει μιὰ παρόμοια Κίνηση ἱατρῶν ποὺ δημιουργήθηκε στὴ Ρουμανία, μόλις ἓνα μῆνα μετὰ τὴν κατάρρευση τοῦ παλαιοῦ καθεστώτος. Συγκεκριμένα τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1990 ἰδρύθηκε στὴ χώρα αὐτὴ μιὰ «Χριστιανικὴ Ἱατρικὴ Ἑταιρεία»,

ἀποτελουμένη ἀπὸ ἱατροὺς καὶ ὀρθοδόξους ἱερεῖς. Ἡ Ἑταιρεία ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν ἀνάπτυξη δραστηριοτήτων γιὰ ἱατρικὴ, κοινωνικὴ καὶ ψυχολογικὴ βοήθεια, μέσα στὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ἑταιρεία, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὸν ἑαυτό της «ἀπολιτικὴ» καὶ «οἰκουμενικὴ» θέλει νὰ εἶναι ἀνοιχτὴ σ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς καὶ ἐπαγγελματικὲς τάξεις τῶν ἀνθρώπων. Ἔχει ἤδη δημιουργήσει καὶ τέσσερα παραρτήματα στὶς πόλεις Σιμπίου, Μπακάου, Πλοέστι καὶ Πιάτρα-Νεάμτς.

Πρόσφατα ἔκανε τὸν ἀπολογισμὸ τοῦ ἐνὸς ἔτους τῆς δράσεώς της. Τὸν πρῶτο καιρὸ μετὰ τὴν ἰδρυσὴ της, ποὺ ἦταν καὶ οἱ πρῶτοι μῆνες μετὰ τὴ μεταπολίτευση, ἀφωσιώθηκε στὴ διανομὴ τῆς φιλανθρωπικῆς βοήθειας ποὺ ἐστέλλετο ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ. Πολλοὶ τόννοι ἀπὸ φάρμακα, ροῦχα, τροφίμα καὶ βιβλία διαμοιράσθηκαν, μὲ τὴ φροντίδα τῆς Ἑταιρείας, σὲ νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ ἄσυλα. Κατόπιν ἐπιδόθηκε στὴν ἱατρικὴ συμπαράσταση πρὸς τὸν ταλαιπωρημένο λαό. Ἡ φροντίδα τῆς αὐτῆς ἐπέτρεψε στοὺς ἱερεῖς (μέλη τῆς Ἑταιρείας) νὰ μποῦν γιὰ πρώτη φορὰ, ἐδῶ καὶ 45 χρόνια, στὰ διάφορα κοινωφελῆ Ἰδρύματα καὶ νὰ παράσχουν τὴν πνευματικὴ βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας σ' αὐτοὺς ποὺ τὴν εἶχαν ἀνάγκη. Π.χ. ἑκατὸν σαράντα (140) παιδιὰ ἐνὸς Ὁρφανοτροφείου δέχτηκαν ὁμαδικὰ τὸ βάπτισμα καὶ μπῆκαν στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔστερα ἀπὸ λίγους μῆνες καὶ κατόπιν προτάσεως τῆς «Χριστιανικῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας», τὸ Ὑπουργεῖο Ὑγείας ἀνοίξε ἓνα Κοινωνικὸ Ἱατρικὸ

Κέντρο, με την ονομασία «Χριστιάνα», εξυπηρετούμενο αποκλειστικά από τα μέλη της «Έταιρείας». Το κέντρο αυτό περιλαμβάνει μια κλινική με 70 κρεβάτια, ένα συμβουλευτικό κέντρο, εξυπηρετούμενο από ειδικούς επιστήμονες και ένα Παρεκκλήσιο. Το κέντρο «Χριστιάνα» προβλέπει να επεκτείνει τις δραστηριότητές του στους τομείς της κλινικής ιατρικής, της παιδιατρικής και της ψυχιατρικής. Μια ομάδα κοινωνικής συμπαράστασης θα θέσει ως σκοπό την αντιμετώπιση δυσκόλων κοινωνικών καταστάσεων και την παροχή κάθε είδους αναγκαίας βοήθειας. Η ομάδα αυτή ακόμη θα προωθήσει και τη σοβαρή μελέτη των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων, όπως ο ύποσιτισμός, οι επιδημίες, ή μόλυνση, ή τοξικομανία, οι αυτοκτονίες, ή παθολογία των κρατουμένων. Το κέντρο «Χριστιάνα», για την καλύτερη εξυπηρέτηση των σκοπών του, άνοιξε και λειτούργησε, από

τον Οκτώβριο του 1990, και μια Σχολή Νοσοκόμων.

Η «Χριστιανική Ίατρική Έταιρεία» επί πλέον αντιμετωπίζει το ένδεχομένο να δημιουργήσει, στο άμεσο μέλλον, ένα αποκλειστικά δικό της Ίατρικό Κέντρο στο Βουκουρέστι, σ' ένα μεγάλο οικόπεδο, που της έχει ήδη παραχωρηθεί. Το σχέδιο προβλέπει την κατασκευή πολλών κτιρίων, τα όποια θα στεγάσουν διάφορες νοσοκομειακές μονάδες, καθώς και μια μονάδα αγωγής προσώπων με ειδικές ανάγκες. Για την πνευματική συμπαράσταση των αρρώστων, προβλέπεται η άνοιξη μιας ορθόδοξου εκκλησίας, μέσα στο χώρο του κέντρου, καθώς και παρεκκλησίων για τις θρησκευτικές ανάγκες των αρρώστων εκείνων που ανήκουν σε άλλες Όμολογίες.

Με τιμή
ΣΟΛΩΝ Γ. ΝΗΝΙΚΑΣ

«ΑΚΤΙΝΕΣ». Μηνιαίον περιοδικόν. Κυκλοφορεί την 1ην εκάστου μηνός. Ίδιοκτήτης: «Χριστιανική Ένωσις Ἀκτίνες», ὁδὸς Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήναι, Τηλ. 3235-023. Ἐκδότης καὶ Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ἰατρίδης, Παρθενῶνος 26, 117 42 Ἀθήναι. Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Βλ. Δ. Σταματοπούλος, Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήναι. Τιμὴ τεύχους δρχ. 70. Ἐτησίᾳ συνδρομὴ, ἐσωτερικοῦ δρχ. 700, ἐξωτερικοῦ δολ. 15. Ἡ διεύθυνσις ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ μὴ δημοσιεύῃ ἢ νὰ συντέμνῃ κατὰ τὴν κρίσιν της οἰονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα, δημοσιεύμενα, ἢ μὴ, δὲν ἐπιστρέφονται. Ἀναγγελία ἐντύπων ἐν γένει καὶ βιβλιοκρισίαι δὲν δημοσιεύονται.

Τόπος ἐκδόσεως Ἀθήναι, Ἰούλιος 1991

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Υ Π Ο

ΑΡ. Α. ΑΣΠΙΩΤΗ

ΨΥΧΙΑΤΡΟΥ

Περιλαμβάνει σὲ 6' ἔκδοση τὶς μελέτες:

- 1) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
- 2) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ
- 3) ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Πωλείται στὰ Βιβλιοπωλεία τοῦ Κέντρου καὶ τῶν Ἐπαρχιῶν.
Κεντρικὴ διάθεση τῶν τόμων καὶ παραγγελίες. Γραφεῖα Περιοδικοῦ
«Ἀκτίνες», Καρότυπη 14 — 105 61 Ἀθήνα, — Τηλ. 32 35 023

«ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ»

ΜΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»

*Κατάλογος τῶν βιβλίων πὸν ὑπάρχουν σήμερα στὰ γραφεῖα
τῶν «Ἀκτίνων»*

ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ Τόμος Α' 800	ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ 300
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ Τόμος Β' 800	ΤΑ ΑΝΩΜΑΛΑ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ 300
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ Τόμ. Α' 800	Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ 300
ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ Τόμ. Β' 800	ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΠΑΙΔΙΑ 300
ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΜΥΣΤΙΚΑ (γιά κορίτσια ἀπὸ 16 ἐτῶν καὶ ἄνω) 800	ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΙ ΤΟΥ 300
ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΛΛΗΝΑ ΝΕΟ 100	ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ 300
ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ —Η ΑΡΜΟΝΙΑ 500	ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ 300
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ Ο ΨΥΧΙΚΟΣ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΣ (Β' ἔκδοσις) 300	Ο ΑΡΤΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ 300
	ΑΠΟ ΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ Τόμος Α'. 800

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν «Ἀκτίνων» πὸν ἐπιθυμοῦν νὰ προμηθευθοῦν βιβλία ἀπὸ τὸν ὡς ἄνω κατάλογο παρακαλοῦνται νὰ τηλεφωνήσουν στὸ τηλέφωνο τῶν «Ἀκτίνων» 32 35 023